

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1926.

Första kammaren.

Nr 22.

Onsdagen den 24 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Hans excellens herr statsministern **Sandler**, som tillkännagivit, att han ämnade vid detta sammanträde besvara dels herr Lindhagens interpellation i anledning av den vid behandlingen av folkförbundets rådsfråga uppkomna utrikespolitiska situationen, dels ock herr Ljunglunds interpellation angående den svenska Genève-delegationens åtgärder, erhöll ordet och anförde: Med anledning av herrar Lindhagens och Ljunglunds framställda spörsmål anhåller jag att inför denna kammare få återgiva den redogörelse utrikesministern nu inför andra kammaren avger rörande rådsmötet och förbunds församlingen.

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.*

Utrikesministerns redogörelse lyder som följer:

I anledning av tyska regeringens ansökan om inträde i Nationernas förbund beslöt förbundsrådet vid en extra session den 12 februari att sammankalla en urtima förbunds församling för ansökningens behandling. Eftersom Tysklands inträde i Nationernas förbund var ett led i den uppgörelse, som träffats i Locarno, och då dessutom vissa med Tysklands inträde sammanhängande spörsmål hade dryftats, dels mellan tyska regeringen och envar av de i rådet företrädde regeringarna, dels mellan tyska regeringen och rådet såsom sådant, syntes det finnas fullt fog för antagandet, att församlingens och rådets förhandlingar i denna fråga skulle bli av mera formell natur. Visserligen hade under de sista veckorna före sammanträdet i Genève pågått såväl en offentlig diskussion i olika länders press som även konversationer mellan åtskilliga regeringar angående andra eventuella förändringar i rådets sammansättning än de som betingades av Tysklands upptagande. Men då det var på förhand känt, vilka djupgående meningsskiljaktigheter rådde beträffande lämpligheten av nya permanenta rådsplatser inrättande, syntes det kunna förväntas, att, vilken än utgången bleve i fråga om dessa andra platser, dock Tysklands intagande i förbundet och rådet skulle vara fullt tryggt. Det hade eljest bort vara en angelägenhet av största vikt för Locarnomakterna att begära den extra förbunds församlingens uppskjutande.

Samma dag jag lämnade Stockholm för att begiva mig till mötet i Genève besvarade jag en interpellation i första kammaren av herr Lindhagen och utvecklade därvid i korthet den ståndpunkt, som den svenska regeringen ämnade intaga i frågan om nya rådsplatser. Det torde vara lämpligt att erinra om innehållet i detta mitt yttrande.

»Vissa spörsmål rörande Nationernas förbunds råds sammansättning ha vid flera tillfällen varit föremål för förbundets uppmärksamhet. Redan vid första förbunds församlingen framställdes förslag från svensk, dansk och norsk sida om en ändring i förbundsaktens artikel 4, avseende att däri införa bestämmelser om ett avlösningssystem eller cirkulationssystem beträffande de icke ständiga rådsmedlemmarna. Vid den andra församlingen år 1921 framställdes

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.

(Forts.)

av Chiles delegerade förslag om att Spanien och Brasilien skulle erhålla permanent säte i rådet. Detta förslag vann emellertid icke någon allmänna anslutning, utan församlingen antog i stället en ändring i förbundsakten, vilande på samma tankegång som det nordiska förslaget till första förbundsårsamlingen och avseende att möjliggöra införandet av ett cirkulationssystem. Denna ändring av förbundsakten har emellertid ännu icke trätt i kraft på grund därav att ett par råds makter, Frankrike och Spanien, icke ansett sig böra ratificera beslutet. Församlingen har sålunda varje år fått skrida till nytt val av samtliga icke ständiga rådsmedlemmar. Förslaget om permanenta rådsplatser åt Spanien och Brasilien återupprepades vid 1923 års församling men vann icke heller då allmänna anslutning. Församlingen förnyade sitt krav på att ett cirkulationssystem skulle komma till stånd. Slutligen har detta sistnämnda krav vid den sista förbundsårsamlingen år 1925 ånyo i en resolution understrukits. I och med att underhandlingar begynt om Tysklands inträde i Nationernas förbund har fråga uppkommit om en därav betingad ändring i förbundsrådets sammansättning. Tyska regeringen vände sig under hösten 1924 till samtliga rådsstater med en förfrågan rörande deras ställning till Tysklands inträde i rådet såsom permanent ledamot. Samtliga i rådet företrädde stater förklarade sig beredda att medverka till att Tyskland vid sitt inträde i förbundet erhåller permanent säte i rådet. Sedan tidpunkten för Tysklands inträde i förbundet ryckt närmare, hava förnyade krav på permanent säte i rådet framställt från Spaniens och Brasiliens sida, varjämte anspråk på dylik plats även framkommit från Polen och Kina. Därvid har påyrkats, att dessa krav skulle behandlas vid rådets nu instundande marsmöte och vid den urtima förbundsårsamling, som sammankallats för behandling av Tysklands ansökan om inträde i Nationernas förbund.

Regeringen delar den mening, som kommit till uttryck inom assemblén senast 1923 och då syntes ha allmän anslutning. En ökning av rådets permanenta medlemmar — utöver vad betingas av stormakters inträde i förbundet — skulle enligt regeringens mening möta de starkaste betänkligheter. Från svensk sida har alltid ansetts, att förbundsårsamlingens ställning i förhållande till rådet skulle försvagas genom en sådan ökning av rådet. Härtill kommer svårigheten, för att icke säga omöjligheten, att finna någon princip, efter vilken somliga stater skulle erhålla samma förmånsställning som stormakterna och tilldelas ständiga rådsplatser. Det problem i avseende å rådets sammansättning, som man från svensk sida ansett kräva en lösning, rör icke antalet ständiga rådsplatser, utan sättet för valet av de icke ständiga medlemmarna. Därest nu påyrkas ett förnyat övervägande angående reglerna för rådets sammansättning, kan regeringen svårligen motsätta sig en sådan utredning. Men densamma bör då avse problemets alla sidor, i synnerhet cirkulationsprincipens tillämpning. Utgångspunkten för varje prövning av frågan om rådets sammansättning bör för övrigt vara uteslutande hänsynen till förbundets intressen, icke hänsynen till enskilda staters särintressen. I varje fall är regeringen av den bestämda uppfattningen, att, därest frågan om reorganisationen av rådet framföres under marsmötet, den bör hänskjutas till en kommande ordinarie assemblé. Frågan kan icke ur förbundets synpunkt anses vara av mer brådskande natur, än att tillfälle kan beredas den ordinarie assemblén att noggrant undersöka problemets alla sidor.

Regeringen har i överensstämmelse härmed instruerat Sveriges delegerade att motsätta sig beslut i positiv riktning rörande rådets reorganisation under marsmötet — fränsett upprättandet av en permanent plats åt Tyskland — ävensom att överhuvud ej nu binda sig vid någon viss lösning av detta komplicerade och betydelsefulla spörsmål.»

Såsom framgår av detta mitt svar å interpellationen, fanns det synnerligen

starka skäl för Sveriges ombud att motsätta sig skapandet av nya *permanenta* platser i rådet under det förestående marsmötet. Genom föregående diplomatiska sonderingar hade jag också inhämtat, att åtskilliga andra regeringar delade vår uppfattning om olägenheterna av inrättandet av nya permanenta platser åt andra stater än stormakter och förty hade för avsikt att i Genève motsätta mig yrkande härom.

Varken i motiveringen till interpellationssvaret eller i statsrådsprotokollets motivering för instruktionen omnämndes spörsmålet om inrättandet av nya *icke* permanenta platser. Icke heller hade de diplomatiska sonderingar, som skett hos andra regeringar angående deras synpunkter i frågan, gällt inrättandet av *icke* permanenta platser. Den instruktion, som efter utrikesnämndens sammanträde den 12 februari tillställdes åtskilliga av våra beskickningar i utlandet rörande svenska regeringens hållning i rådsfrågan, rörde sålunda endast frågan om permanenta platser. Orsaken härtill var närmast, att något yrkande i sådan riktning icke framkommit och att det av flera skäl syntes osannolikt, att frågan skulle bli aktuell. Uppenbart är, att samma invändningar icke kunna framställas mot ökningen av de icke permanenta platserna som mot inrättandet av permanenta platser. Jag erinrar om att då sådan ökning ägde rum 1922, så skedde det utan invändning från svensk sida. Men då det å andra sidan nu icke syntes föreligga tillräckliga skäl för att överhuvud upptaga frågor rörande rådets organisation annat än i ett sammanhang och efter utredning, avfattades instruktionerna för delegationen så allmänt, att de inneburo hinder för ombudet att biträda varje förslag om rådets reorganisation, sålunda även förslag om nya icke permanenta platser.

Då jag härefter går att lämna en översikt över förhandlingarna i Genève, vill jag först fästa uppmärksamheten på att dessa förhandlingar försiggingo utefter två parallella linjer. Dels sammanträdde enligt inbördes överenskommelse vissa av Locarnomakterna, närmare bestämt ombuden för de stater, som undertecknat Rhenlandsavtalet, eller Belgien, England, Frankrike, Italien och Tyskland. Dels samlades rådets medlemmar till konfidentiella överläggningar, vilka dock ej hade karaktär av egentliga rådssammanträden.

I Locarnomakternas sammanträden deltog givetvis icke Sveriges ombud. Ändamålet med dessa överläggningar var att bringa klarhet över å ena sidan Tysklands ståndpunkt, å andra sidan övriga Locarnomaktens avsikter i fråga om rådets sammansättning. Från fransk och engelsk sida var man angelägen framhålla, att man genom sitt understöd åt kraven på nya permanenta platser icke velat manifesteras något misstroende gentemot Tyskland och skapa en motvikt mot detta land inom rådet. Från tysk sida önskade man klargöra, att tyska regeringen vid Locarnouppgårelsen och sedermera räknat med Tysklands inträde i rådet, sådant rådet då var, och att en organisatorisk förändring, avsedd att företagas i samband med Tysklands inträde, från tysk sida betraktades såsom stridande mot de förutsättningar, vilka legat till grund för Tysklands inträdesansökan.

Vidare hade de deltagande ombuden att precisera sina ståndpunkter och att försöka närma dem till varandra. Från söndagen den 7 till och med fredagen den 12 mars pågingo Locarnostaternas överläggningar. De synas ha huvudsakligen gått ut på att förmå de tyska ombuden till eftergifter i fråga om inrättandet av permanenta rådsplatser.

Parallellt med dessa förhandlingar pågingo överläggningar mellan rådets medlemmar. De hade till syfte dels att hålla övriga rådsmedlemmar au courant med vad som skedde under förhandlingar mellan Locarnomakterna, dels att klargöra rådsmedlemmarnas uppfattningar i frågan. Under ett av de första av dessa sammanträden hade jag tillfälle framlägga och motivera den ståndpunkt, som jag å svenska regeringens vägnar intog i avseende å yrkandena på

Ang.
den svenska
Genèves-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.

(Forts.)

permanenta rådsplatser. Förutom Sveriges ombud förklarade sig Belgiens och Uruguays representanter vara motståndare i princip till varje ökning av de permanenta platserna. Sistnämnda förklaringar inneburo dock icke med viss-
het, att nämnda två stater voro beredda att under alla förhållanden rösta mot en dylik ökning. Från belgisk sida antyddes sålunda, att Belgiens ombud i en viss situation kunde finna sig föranlåten nedlägga sin röst i rådet. Japans ombud hyste starkare betänkligheter mot en utvidgning, men motsatte sig dock icke en mindre sådan. I övrigt voro rådsmedlemmarna beredda att acceptera två eller tre nya permanenta platser. Vad beträffar Tysklands krav på permanent plats mötte det motstånd endast från Brasiliens sida, vars ombud ställde såsom villkor för sin medverkan, att Brasilien jämväl erhöle en ständig plats. På grund av starka vädjanden åtog sig dock Brasiliens ombud att hos sin regering hemställa om ändrade instruktioner.

Under dessa överläggningar vädjades även upprepade gånger till Sveriges ombud att modifiera vår hållning i avseende å ökningen av de permanenta platserna. Jag förhöll mig dock avvisande.

Efter fem dagars ofruktbara förhandlingar utefter dessa linjer kom slutligen vändpunkten. Under ett sammanträde med Locarnomakterna fredag förmiddag framlades ett kompromissförslag, som hade herr Vandervelde till upphovsman och som accepterats från fransk, engelsk och italiensk sida. Det innebar uppgivandet av alla kraven på permanenta platser. I stället föreslogs inrättandet av en icke permanent plats, till vilkens innehavare Polen tänktes bliva vald av församlingen. Förslaget framfördes även med den variationen, att platsen skulle ha provisorisk karaktär och sålunda upphöra vid årets slut, om ej den ordinarie assemblén beslöte dess bibehållande. Såsom jag strax skall redogöra för, avböjdes detta förslag från tysk sida.

Redan med förslagets framställande hade huvudmålet för den svenska aktionen i avseende å rådsplatserna vunnits. De ledande stormakterna hade tillvidare övergivit de från Nationernas förbunds synpunkt enligt vår mening så ödesdigra planerna på nya permanenta platser. Det avgörande motståndet hade bjudits dels från tysk sida, ur Tysklands speciella synpunkter, dels från svensk sida ur inre folkförbundssynpunkter. Sverige hade, såsom det har yttrats, vunnit sin process. Men det återstod ett invecklat och ömtåligt politiskt problem. För att förstå dettas art, måste man uppmärksamma den utveckling, som det politiska läget så småningom undergått. På grund av den hållning de ledande makternas ombud i rådet intogo, ej blott före mötet utan under hela loppet av förhandlingarna, kom tvisten om rådsplatserna att få en alltmer utpräglad politisk betydelse. Om det ännu omedelbart före mötet hade kunnat sägas, att tvisten väsentligen rörde en inre folkförbundsfråga, i vilken aspiranterna på permanenta platser å ena sidan, deras motståndare inom rådet och assemblén å andra sidan ämnade envar hävda sina positioner, fick tvisten under mötets gång alltmere karaktären av en diplomatisk maktstrid. Frankrike engagerade sig med Englands stöd så starkt för en viss lösning av rådsfrågan, att ett rent negativt resultat skulle framstå såsom en allvarlig motgång i en kontrovers mellan Frankrike och Tyskland. De nationella prestigesynpunkterna kommo att på ett fatalt sätt förvanska problemställningen. Man tolkade läget så, att Tyskland ställde villkor för sitt inträde i Nationernas förbund, som aldrig tidigare varit på tal. Vad som kunnat och bort behandlas såsom en fråga, vid vars avgörande endast förbundets intresse bort ligga till grund, hade så småningom i alltmer utpräglad grad blivit en politisk makt- och prestige-fråga. Härmed kom också Tysklands inträde i förbundet och rådet att allvarligt hotas, och risken var här icke blott ett kortare uppskov.

Den svenska delegationen hade enligt sin instruktion en positiv förpliktelse, att verka för Tysklands inträde i Nationernas förbund och i dess råd. Den

hade illa fyllt sin uppgift, därest den icke hade sökt utrona möjligheten att nu uppnå detta resultat eller om den i fråga om svensk medverkan ställt sig, även under förhandlingarnas senare skede, fullkomligt passiv. Vid samtal med delegerade för andra, oss närstående staters ombud, visade det sig, att man tillmätte förslaget om en ny tillfällig plats mindre betydelse såsom icke berörande principerna för rådets organisation. Det framkom även den uppfattningen, att ett envist motstånd mot en dylik ökning av rådet ur den synpunkten kunde anses mindre motiverat, att man i september måhända skulle finna lämpligt och önskvärt att något öka antalet icke permanenta platser. Kunde alltså ett politiskt sett farligt läge räddas genom skapandet redan nu, eventuellt endast provisoriskt, av en icke permanent plats, vore det icke försvarligt att genom ett veto förhindra denna åtgärd — så resonerades, såvitt vi kunde bedöma, på alla håll bland delegerade, som delade vår principiella uppfattning i dessa spörsmål.

Det förutnämnda förslaget om en ny tillfällig plats för Polens räkning besvarades av tyska delegationen på *fredagskvällen* med nej. Vid ett sammanträde med rådsmedlemmarna lördag eftermiddag förklarades från engelsk och fransk sida, att alla kompromissmöjligheter nu syntes uttömda. Läget betraktades såsom ytterligt kritiskt. Olika förslag framställdes till fortsatt procedur. Dels ifrågasattes allmänt uppskov med hela frågan om Tysklands inträde i förbundet, dels föreslogs, att assemblén och rådet skulle i vanlig ordning fatta sina beslut över föreliggande frågor utan ytterligare förhandlingar med tyska delegationen. Båda förfaringssätten hade emellertid haft till oundviklig följd, att tyska regeringen omedelbart återkallat sin inträdesansökan. Därmed hade hela Locarnouppgårelsen med all sannolikhet varit sprängd.

Under sammanträdet framhölls med skärpa från olika håll, att Tysklands avböjande av det sista kompromissförslaget vore i hög grad beroende av Sveriges motstånd mot detsamma. Detta var den bestämda uppfattningen, som vederbörande representanter vid Locarnomakternas förhandlingar med Tyskland hade erhållit. På nytt riktades till Sveriges ombud starka vädjanden att motivera sin hållning och acceptera inrättandet av en ny tillfällig rådsplats, en eftergift som icke innebure något offer av en principiell ståndpunkt. Jag framhöll att ehuru jag icke deltagit i Locarnomakternas förhandlingar och ej ägde direkta informationer om den tyska delegationens ståndpunkt, det dock syntes mig alldeles osannolikt att dess hållning vore beroende av Sveriges i denna fråga, att mina instruktioner hindrade mig biträda även förslag om en ny tillfällig rådsplats och att jag överhuvud måste ställa mig avvisande till en procedur, som skulle bestå i att först söka komma till ett enhälligt kompromissförslag inom rådet och sedan presentera detsamma för den tyska delegationen såsom rådets sista bud. På direkt begäran från olika håll inom rådet förklarade jag mig dock villig träda i kontakt med den tyska delegationen för allmän överläggning om läget.

Jag kan tillfoga, att jag vid olika tillfällen inom rådet framfört den mening, att den bästa och naturligaste lösningen vore hänskjutandet av hela spörsmålet om rådets sammansättning till en kommitté efter det Tyskland vunnit inträde. Detta förslag, som redan från början synes ha framställts även från tyskt håll, hade dock avvisats.

Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att från japansk sida framställdes förslag om en dylik kommitté, men med det tillägget, att rådet skulle redan nu fatta ett principbeslut, vari uttrycktes sympati för en viss ökning av rådsplatserna. Detta förslag avböjdes dock från olika håll, givetvis särskilt från svensk sida.

För fyllande av den oss anbefallda uppgiften att verka för Tysklands

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

upptagande i folkförbundet och i överensstämmelse med rådets anhållan hade de svenska ombuden, d. v. s. herrar Löfgren, Sjöborg och jag själv under söndagen såväl under förmiddagen som under aftonen långvariga överläggningar med herrar Luther, Stresemann och von Schubert. Avsikten med dessa överläggningar var självfallet icke att framlägga för tyskarna ett förslag till lösning, som från svensk sida hade uttänkts. Vårt syfte var att genom ett öppet och förtroendefullt samtal erfara den tyska delegationens syn på situationen överhuvud och att eventuellt, gemensamt med de tyska delegerade, söka finna någon utväg ur det bekymmersamma läget. Det kunde under samtalet konstateras, att man från tysk sida betraktade ett allmänt uppskov, förorsakat av en meningsskiljaktighet mellan Tyskland och Frankrike, såsom katastrofal för Locarno-uppgörelsen, i det att tyska regeringen i en sådan situation icke skulle se sig i stånd att vidhålla sin inträdesansökan. Vidare rådde på tysk sida en livlig önskan att förebygga en dylik utgång och komma till samförstånd med den andra sidan. Men därjämte klargjordes, att upprättandet av en ny tillfällig rådsplats icke kunde från tysk sida under några förhållanden accepteras och detta aldeles oavsett vilken hållning Sverige intoge i denna fråga. Diskussionen rörde sig vidare om andra möjligheter till en lösning. Från svensk sida spordes, hur den tyska delegationen skulle ställa sig till tanken på ett nyval till rådet framkallat icke genom ökning av rådsplatserna, utan genom frivilligt utträde av en rådsmedlem.

Med hänsyn till de många spekulationer, som förekommit i pressen rörande upphovet till denna idé, vill jag nämna, att den hade varit föremål för resonemang inom den svenska delegationen och under fredag eftermiddag omnämnts av mig under ett privat samtal med herr Vandervelde. Denne hade upptagit tanken och under lördag förmiddag frågat tyske rikskanslern, huruvida man från tysk sida skulle acceptera en lösning bestående däri, att Belgien utträdde ur rådet och ställde sin plats till församlingens disposition. Svaret hade emellertid blivit avböjande.

Under samtalet med de tyska delegerade dryftade vi nu mer grundligt och ingående en dylik lösning. Vi framkastade den tanken, att svenska regeringen kunde befinnas villig att från viss tidpunkt — vars bestämmande kunde närmare diskuteras, men som preliminärt ifrågasattes till 1 juli — avstå från sin rådsplats och ställa den till förbundsförsamlingens förfogande för vinnande av en uppgörelse, som förde Tyskland in i Nationernas förbund. Detta skulle innebära, att Sverige lämnade rådet ett halvår tidigare än vårt mandat utlöper. Denna idé diskuterades ur alla synpunkter. Såsom resultat av söndagens överläggningar framgick slutligen, att denna väg syntes från tysk sida framkomlig, därest jämte Sverige ännu en stat nedlade sitt rådsmandat. Under samtalet förutsattes vidare såsom självfallet, att, därest två medlemmar avginge ur rådet, assemblén skulle vid valet av efterträdare sörja för att olika riktningar blevo företrädna inom rådet.

Denna tanke om två staters samtidiga utträde ur rådet syntes preliminärt den tyska och den svenska delegationen erbjuda en möjlig lösning. Men det krävdes givetvis, dels att svenska regeringen jämte ännu en regering i rådet vore beredda avstå från sina rådsplatser, dels att denna lösning befanns acceptabel av andra intresserade. Det må här inskjutas, att under samma dag från Stockholm gjorts en förfrågan till delegationen, huruvida flera staters frivilliga utträde ur rådet vore ifrågasatt i Genève.

Det konstaterades så småningom i Genève, att man från alla sidor hade den bestämda övertygelsen att här erbjöde sig en utväg, och synbarligen den enda, till undvikande av en brytning med alla därav följande konsekvenser.

Vid samtal mellan herr Briand och herr Stresemann på söndagskvällen berördes sålunda detta uppslag. Från fransk synpunkt måste detsamma givet-

vis, med hänsyn till utgångsläget vid förhandlingarna i Genève — d. v. s. franskt yrkande om ej blott permanenta platser åt Spanien och Brasilien utan även permanent plats åt Polen — betyda en mager förlikning, då det innebar endast att Polen skulle inträda på Tjeckoslovakiens icke permanenta plats samt, enligt vad det uttryckligen förutsattes, Holland eller annan med Sverige likställd stat å dess plats. Men Briand syntes icke obenägen att ge det sin anslutning. Tjeckoslovakiens utrikesminister förklarade sig beredd att verka för ett sådant arrangemang, att hans land jämte Sverige utträdde ur rådet.

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Självfallet klargjorde jag fullständigt för mina kolleger i rådet under sammanträdet måndag förmiddag, att Sveriges biträdande av detta nya uppslag vore beroende av särskilt beslut av den svenska regeringen. Bemyndigande från Stockholm erhöles måndag eftermiddag, därvid regeringen angav förutsättningen vara att jämte Sverige annan stat nedlade sitt rådsmandat och att en av de nya rådsmedlemmarna bleve en med Sverige likställd stat. Beträffande Tjeckoslovakiens plats erfordrades på grund av ett avtal mellan lilla ententens stater samtycke till platsens avstående även från Jugoslavien och Rumänien. Ehuru vissa invändningar först restes från rumänsk sida med hänsyn till att lilla ententen skulle förlora en rådsplats för återstoden av året, övervunnos betänkligheterna under tisdagen och frågan syntes i så måtto klar.

Jag vill i detta sammanhang tillägga, att vid intet tillfälle förekommit ens den ringaste antydning till påtryckning på Sveriges ombud, avseende Sveriges utträde ur rådet. Idén om Sveriges utträde har över huvud ej berörts i rådet förrän måndag förmiddag efter söndagens överläggningar med tyska delegationen. Uppslaget att Sverige och Tjeckoslovakien skulle nedlägga sina rådsmandat mottogs från olika håll i rådet med uttryck av motvillighet och beklagande, samtidigt som man, såsom jag nyss antydde, uttalade uppfattningen, att det vore den enda återstående utvägen.

Jag har redan nämnt, att Brasiliens hållning från början syntes utgöra ett hinder för en lösning men att man hoppades, att detta hinder skulle kunna undanröjas och att under tiden övriga svårigheter skulle övervinnas. Under tisdagen visade det sig emellertid, att förnyade démarcher i Rio de Janeiro icke lett till åsyftat resultat. Då rådets medlemmar samlades tisdag eftermiddag, möttes vi av meddelandet, att Brasiliens hållning var oförändrad och att Locarnomakterna i denna situation enat sig om att föreslå ett uppskov med hela frågan om Tysklands inträde och om rådsplatserna. I samband därmed hade dessa maktens ombud överenskommit om en gemensam förklaring att, eftersom uppskovet ej vållades av någon meningsskiljaktighet dem emellan, Locarnouppgårelsen förbleve i kraft. På onsdagen fattades av assemblén det formella beslutet om uppskov.

Jag övergår härefter till ett spörsmål, som här synes ha tilldragit sig ett osedvanligt intresse, nämligen spörsmålet huruvida delegationen följt sina instruktioner. I och för sig förefaller det visserligen som om det närmast vore uppdragsgivarens d. v. s. regeringens sak att bedöma, huruvida den godkänner eller icke godkänner sina ombuds åtgöranden ur denna synpunkt. Emellertid begagnar jag gärna tillfället att tillgodose det yppade intresset även för denna del av frågan.

Till en början ber jag få anmärka, att våra instruktioner själfallet icke innehöllo något bemyndigande för delegationen att avstå från Sveriges rådsplats. Jag säger själfallet, då ju denna tanke överhuvud aldrig varit aktuell vid tiden för instruktionernas fastställande. Vad beträffar ändringar i rådets sammansättning, uppkomna genom andra staters frivilliga avgång, hade svenska regeringen icke kunnat giva några instruktioner, även om det fallet

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.

(Forts.)

hade varit förutsett, eftersom dylika ändringar icke äro på något sätt beroende av det svenska ombudets hållning. Hur skulle svenska regeringen kunna giva instruktioner åt sina delegerade att motsätta sig exempelvis Tjeckoslovakiens eller Belgiens frivilliga avgång ur rådet? Instruktionerna avsågo organisatoriska förändringar i rådets sammansättning och kunde helt enkelt icke avse något annat.

Underlaget för hela denna debatt synes vara den tankegången, att, eftersom delegerade icke från början hade fullmakt att avstå från Sveriges rådsplats, kunde de heller icke få samtalsvis diskutera en sådan eventualitet. Emellertid ber jag att få starkt understryka, att ett ombud i rådet icke kan vara på det sättet begränsat i sin handlingsfrihet. Sveriges ombud har skyldigheter även såsom rådsmedlem. Han är medlem av en korporation, som ständigt kommer i det läget att behöva fritt och förtroendefullt överlägga och söka sig fram till lösningar av föreliggande frågor. Just med hänsyn till, bland annat, att delegerade böra ha en viss handlingsfrihet, har det blivit allt vanligare, att utrikesministrarna, vilka närmast bära ansvaret för sina länders utrikespolitik, infinna sig till rådsmötena.

Alltifrån början av Sveriges inträde i rådet har detta uppmärksamrats. Vid meddelandet av varje instruktion, som fastställes för Sveriges ombud, även den sista, avseende marsmötet, förekommer en hänvisning till ett statsrådsprotokoll av den 19 januari 1923, vari det heter, bland annat:

»Enär det svenska ombudet i rådet enligt akten för Nationernas förbund handlar å den svenska regeringens vägnar, torde det ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa instruktion för det svenska ombudets hållning i de å dagordningen upptagna frågorna. Emellertid erinrar jag därom, att enligt rådets reglemente nya frågor kunna under vissa betingelser upptagas till behandling även under loppet av en session. Vid fastställande av instruktion för det svenska ombudet torde vidare hänsyn böra tagas till det förhållandet, att åtskilliga frågor, som falla inom området för rådets behörighet, äro av inre organisatorisk och administrativ art och sålunda mindre beröra de särskilda förbundsmedlemmarnas intressen än förbundet såsom sådant, dess sekretariat och övriga organ. Slutligen bör märkas, att rådet har att handlägga en mängd ärenden av mycket detaljerad natur och även giva föreskrifter rörande den förberedande utredningen av spörsmål, som först på ett senare stadium skola förekomma till sakligt avgörande.

Det är under sådana förhållanden oundgängligt, att den instruktion, som av Kungl. Maj:t fastställes, lämnar Sveriges ombud en ganska stor handlingsfrihet. Instruktionen torde böra upptaga bindande föreskrifter allenast i viktigare frågor ävensom i sådana, vilka mera direkt beröra svenska intressen. I övrigt synes en allmän hänvisning böra ske till de riktlinjer, som fastställts för de svenska delegerades hållning under förbundsförsamlingarna. Det faller av sig självt att, därest viktigare frågor utanför den fastställda dagordningen skulle uppkomma, det svenska ombudet bör inhämta särskilda instruktioner, i den mån så kan befinnas erforderligt.»

Under intet stadium av förhandlingarna — fortsätter utrikesministern — ha vi engagerat svenska regeringen i strid emot våra instruktioner. Vad beträffar särskilt frågan om Sveriges utträde ur rådet, har densamma ej ens varit bragt på tal inom rådet förrän måndag förmiddag, och då såsom ett led i ett arrangemang avseende ytterligare en stats utträde ur rådet. Härav framgår också grundlösheten av ett i svensk press synligt påstående, att svenska delegationen bjudit ut Sveriges rådsplats redan under den föregående veckan och utan hänsyn till svenska regeringens uppfattning. Delegationen hade visserligen vid en viss tidpunkt för sin del ansett önskvärt att, med hänsyn till olika tänkbara kombinationer, ha något friare händer. Den skulle sålunda

under vissa omständigheter ha funnit en lösning acceptabel, som innebar Sveriges isolerade utträde, att gälla från viss datum, exempelvis den 1 juli, alltså ett halvt år före vår mandatstids utgång, enär det onligt delegationens bestämda uppfattning förefanns säkra utsikter för att redan i september få en oss närlägnad stat vald. Men då regeringen på måndagen fattade beslut om kompletterande instruktioner, förelåg ingen sådan situation, att frågan om Sveriges isolerade avgång hade aktuell betydelse.

Men ytterligare en omständighet vill jag i detta sammanhang på det kraftigaste framhålla. Våra instruktioner innehöller också, och såsom främsta punkt, en anmaning till delegationen att verka för Tysklands inträde i Nationernas förbund och dess råd. I en situation, då vi i huvudsak och med framgång slutfört vårt uppdrag i vad avser den negativa delen att hindra en förändring i Nationernas förbunds konstitution, och då fara förelåg att Tysklands inträde i Nationernas förbund icke skulle äga rum, var det inte då vår instruktionsmässiga plikt att i vad på oss ankom medverka till denna faras undanröjande? Mig förefaller det uppenbart, att den svenska delegationen skulle illa ha förvalt sitt uppdrag, om den suttit med armarna i kors och betraktat, huru läget förvärrades och faran för Tysklands tillbakaträdande ryckte allt närmare. Vi voro skyldiga vårt eget land och Nationernas förbund att noggrant undersöka läget och bilda oss en uppfattning om, vad som kunde göras för att undvika en brytning. Endast genom ett sådant handlingssätt motsvarade vi de anspråk, som glädjande nog brukas ställas på Sverige i dess egenskap av rådsmedlem.

De, som bestritt delegerades befogenhet att ens samtalsvis upptaga frågan om Sveriges frivilliga utträde ur rådet, ha sannolikt utgått från att ett sådant steg vore absolut stridande mot våra och Nationernas förbunds intressen. Självva tanken på Sveriges utträde ur rådet skulle sålunda vara fullständigt oacceptabel. Jag får erkänna, att denna ståndpunkt i hög grad överraskat mig. Redan förra året var det många här i landet, som önskade, att vi icke skulle uppställa vår kandidatur vid rådsrådet i september. Det finns andra, som förmenat, att vi aldrig borde ha mottagit ett rådsmandat. En utbredd uppfattning har slutligen varit, att vi i varje fall icke böra mottaga återval i september detta år. Under sådana förhållanden borde man kunna enas om, förefaller det, att anse det offer ganska ringa, som en frivillig avgång några månader före den ordinarie tiden innebär. Att vi ur Sveriges synpunkt icke ha förlorat i ideella och moraliska värden genom förslagens framställande, därom vittnar för övrigt tillräckligt tydligt det mottagande vårt initiativ har fått i andra länder. Därom kan också en var vittna, som haft någon kontakt med de många representanter för olika nationer, som varit samlade i Genève under detta möte. Om det sålunda icke var något verkligt offer från svensk synpunkt att lämna vår plats till förbundsförsamlingens fria förfogande, var å andra sidan, från Nationernas förbunds synpunkt vinsten av en uppgörelse i godo av den föreliggande tvistefrågan påtaglig. Det gällde Tysklands inträde, men det gällde också Nationernas förbunds egen ställning. Den stöt, som förbundet mottagit genom Brasiliens hållning är svår nog. Mångdubbelt värre hade den blivit, om uppskovet skett på grund av en fransk-tysk kontrovers med Tysklands tillbakaträdande för lång tid framåt som konsekvens. I jämförelse härmed hade det betydligt föga, om Sverige lämnat rådet några månader tidigare än eljest.

I detta sammanhang torde jag även böra lämna några upplysningar om den utredning, som enligt rådets beslut den 18 mars skall äga rum beträffande hela problemet om rådets organisation. Under diskussionen om direktiven för denna utredning yppades inom rådet olika meningar. På yrkande särskilt från svenskt håll avfattades emellertid direktiven på sådant sätt, att de avse en allsidig och förutsättningslös prövning av problemets alla sidor. Resolutionen innefattar

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

att rådet, som anser frågan om rådets konstitution samt om antalet rådsmedlemmar och sättet för deras väljande böra göras till föremål för utredning, i sådant syfte beslutat tillsätta en kommitté. I fråga om dennas sammanfattning hävdades från svensk sida angelägenheten av att icke endast representanter för rådsmakterna utan även personer tillhörande stater utanför rådet bleve utsedda. Denna uppfattning segrade även. Sveriges ombud fick även eljest i vidsträckt omfattning gehör för sin mening rörande kommitténs sammansättning. Densamma skall bestå av ombud för samtliga rådsstater, samt för Tyskland, Polen, Schweiz, Kina och Argentina. Kommittén skall sammanträda första gången i maj.

Jag tillåter mig att sammanfatta min redogörelse.

Vi reste till Genève för att förfäktat en princip och för att medverka till en praktisk politisk handling av största betydelse. Principen var att hindra en ifrågasatt radikal förändring av förbundets konstitution, en förändring, som enligt vår mening skulle innebära en allvarlig fara för förbundets utveckling. Den praktiskt politiska handlingen var Tysklands intagande i förbundet och i dess råd, d. v. s. realiserandet av ett önskemål, som de svenska statsmakterna alltifrån förbundets tillkomst räknat såsom en av de viktigaste programpunkterna i vår folkförbundspolitik. Situationen utvecklade sig, utan något vårt förvällande, på sådant sätt, att det väl syntes möjligt att förhindra planerna på ändring i förbundets författning, men allt vanligare att effektivt fullgöra de positiva direktiven för vår verksamhet. Tysklands inträde i förbundet syntes allvarligt hotat och därmed även hela Locarno-uppgörelsen, vars ikraftträdande är beroende av Tysklands inträde i Nationernas förbund. I detta läge sökte delegationen, i vad på den ankom, bidra till att finna en lösning, som å ena sidan icke i något avseende komprometterade Sveriges principiella hållning och å andra sidan kunde bana vägen för Tysklands inträde i Nationernas förbund. Det lyckades oss att medverka till ett förslag, som ur angivna synpunkter fyllde måttet och som befanns acceptabelt på alla håll. Visserligen kom sedan ett annat hinder att omintetgöra det resultat, som redan var i sikte, men så mycket hade dock vunnits, att uppskovet icke skedde på grund av en kvarstående schism mellan Tyskland och Frankrike. Det visade sig därför möjligt för Locarno-makterna att i en gemensam förklaring tillkännagiva sitt vidhållande av Locarno-uppgörelsen. Uppskovet medförde icke heller under dessa förhållanden att Tyskland återkallade sin ansökan om inträde i förbundet.

Att den med så stora förväntningar motsedda förbundsförsamlingen efter tio dagars väntan måste upplösas utan att ha blivit i tillfälle att besluta om Tysklands inträde, betyder en allvarlig motgång för Nationernas förbund och utgör ett beklämmande bevis om styrkan av nationella särintressen och falska prestigesympunkter. Om jag dock, trots allt, vågar hoppas, att den genomgångna krisen skall kunna leda till hälsa för förbundet så är det främst på grund av det faktum, att de mindre staterna dock lyckades slå tillbaka attackerna mot Nationernas förbunds konstitution. Inför hela världens åsyn har demonstrerats, att stormakternas hemliga löften och privata överenskommelser rörande Nationernas förbunds vitala angelägenheter dock ej utan vidare betraktas såsom lag för förbundet. En växande internationell opinion, en stärkt och hårdad folkförbundsanda är det värn till vilket vi måste lita för framtiden.

Det vore lätt och bekvämt att sälla sig till de kritiker, vilkas intresse för folkförbundet alltsedan dess skapande har koncentrerat sig på dess motgångar. Svårare, men enligt min mening också nyttigare och modigare, är att efter varje ny motgång rusta sig på nytt till övervinnande av alltjämt mötande svårigheter. Så långt utrikesministerns redogörelse.

Utöver denna utrikesministerns klargörande framställning skall jag nu, i

anledning av herr Lindhagens fråga, blott tillägga något rörande den spanska demarchen i Stockholm.

Spanske ministern hade den 9 mars uppsökt mig och därvid framfört sitt beklagande av att svenska regeringen före sammanträdet i Genève tillkännagivit sin uppfattning i rådsfrågan. Svenska regeringens hållning vore, enligt vad han hade sin regerings uppdrag att framföra, föga vänskaplig.

Svar härå avlämnades av vår minister i Madrid den 11 mars. Däri framhålles, att svenska regeringen mottagit nyssnämnda meddelande med största förvåning. I fråga om sammansättningen av ett organ för den internationella sammanslutning, varav Spanien och Sverige äro medlemmar, hade Sverige intagit en viss principiell ståndpunkt: Frågan om ökning av rådets permanenta medlemmar borde med hänsyn till de starka betänkligheter, som möta mot en sådan åtgärd, ej få avgöras utan grundlig prövning. Det erinrades om, att ej blott den svenska regeringen utan även flera andra rådsmedlemmar, däribland Spanien, före rådets sammanträde angivit sin uppfattning. Vidare framhölls, att svenska regeringen finge taga i övervägande huruvida den kunde undanhålla Nationernas förbunds råd kännedom om att en förbundsmedlem, Spanien, ansett sig kunna förklara sådan hållning av annan förbundsmedlem som den Sverige intagit vara föga vänskaplig.

Efter det samtal i denna fråga förekommit i Genève mellan svenska och spanska utrikesministrarna, har anledning saknats till något ytterligare åtgörande från svensk sida.

Vad slutligen angår det av herr Ljunglund framställda spörsmål, äro sakupplysningar redan givna genom utrikesministerns redogörelse. Den uppfattning, som däri framställes av vad som instruktionsmässigt och enligt sakens natur ålåg svenska ombudet och delegationen, delar jag. Föreställningen att de från början givna instruktionerna överträtts är grundlös. Genom sitt beslut av måndagen om ytterligare direktiv har regeringen iklätt sig fulla ansvaret för det å Sveriges vägnar i förhandlingarnas elfte timme gjorda försöket att finna en väg, möjliggörande det stora steg mot folkförbundets universalitet, som Tysklands inträde innebär.

Herr Lindhagen: Innan partierna till äventyrs börja med sin bebådade stortvätt, skall jag be att såsom interpellant få begagna mig av tillfället att yttra några ord om själva saken.

Dessförinnan må först något beröras den konstitutionella frågan. Det har hitintills varit ett ganska fåfängt bemödande att i våra utrikespolitiska ärenden hävda öppna förhandlingar emot hemliga samt riksdagens rätt gentemot utrikesnämndens befogenhet. Nu visar sig emellertid, hurusom i verkligt brydsamma situationer sakens natur dock tar ut sin rätt. Riksdagen blir till sist den enda tillflykten och de offentliga förhandlingarna det naturliga uttrycket för vad nationen väntar.

Regeringarna hava, som sagt, oavsett partiståndpunkt knappast varit besjälade av ett ivrigt tillvaratagande av riksdagens suveränitet. Anmärkningsvärt är ock, att kort efter det regeringen omsider i sista stund uti första kammaren offentligen tillkännagivit sina instruktioner åt Sveriges delegerade i Genève, erhöi riksdagen inga meddelanden om de förändringar i dessa instruktioner, som kort efteråt ryktesvis genom telegram från främmande länder kommo till svenska folkets kännedom. Enligt förljudande lärer däremot något obekant meddelande lämnats till utrikesnämnden, vilken uppenbarligen är, jag vill icke säga ett lik i lasten, men i alla fall på grund av organisation och lönnedom en livlös företeelse i svenska folkets medvetande. Nu kan med tillfredsställelse konstateras, att det nuvarande läget omsider lagt samverkan mellan regering och riksdag efter de enda riktiga linjerna.

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Beträffande själva saken måste det visserligen verka överraskande vid första påseendet, att den fasta föresatsen att i Genève orubbligt verka för ett visst program några dagar efteråt lett till att Sverige ställt sin plats i Genève till förfogande. Det är emellertid uppenbart, att påfrestningarna varit ofantliga och att delegationen gjort sitt allra bästa uti en säkerligen ganska förtvivilad situation. Låtom oss i stället undersöka, om icke det nuvarande läget med eller mot delegationens vilja i själva verket betecknar en naturlig utlösning av förbundets ofullkomligheter och således ett ord och en varning på samma gång i rätta tid.

Förbundet har hitintills varit förankrat i en segerfred. Det har därigenom ej kunnat undgå att bliva en intresserepresentation för segrande stormakter. Detta sakförhållande har ansetts även vid de sista förhandlingarna och med svenskt medgivande vara så okränkbart, att man utgått ifrån den permanenta representationen i rådet för de segrande stormakterna såsom en naturlig sak, ehuru den i stället lätteligen kan bliva ett permanent hot mot freden, mot en förnuftig organisation och mot övriga makters berättigade inflytande. Detta tillstånd har nu avkastat sin naturliga frukt uti ny efterfrågan efter permanenta rådsplatser från andra stater, som också vilja betraktas såsom stormakter såsom Spanien, Polen och i viss mån även Brasilien och Kina. På en sådan väg äventyrar förbundet att vandra mot ännu större vanskligheter, ja kanske sin undergång genom de stores växande rivalitet och de mindre staternas undertryckande.

Det måste vara en uppgift för de nu stundande förhandlingarna att åtminstone ifrågasätta lyckan av ett permanent välde i rådet åt vissa stormakter. Överläggning måste någon gång begynna snarare om dessa platsers förvandling till temporära och ett bestämt motstånd mot deras ytterligare utvidgning. Den stora maktens inflytande blir tillräckligt stort och följaktligen tillräckligt äventyrligt i alla fall.

En annan skuggsida i folkförbundets tillvaro är dess egenskap att fortfarande vara huvudsakligen ett europeiskt förbund, överskuggat av systemet Europas splittrade liv och jämmerliga intressekonflikter. Förbundet kan icke bliva sig självt troget, om det ej vidgar sina horisonter. Därigenom dämpas även de europeiska makternas ävlan att försjunka i sina ärftliga belastningar av självgodhet och konspiration emot andra. Brasiliens kategoriska krav och Kinas försynta ifrågasättande av en permanent rådsplats liksom Japans förord för en sådan rådsplats åt Brasilien är endast ett begripligt och oavvisligt utslag av de övriga världsdelarnas uppresning mot den obehöriga och farliga europeiska hegemonien. Denna angelägenhet bör vid de kommande förhandlingarna med allvar uppmärksammas.

Vad angår vårt eget lands ställning anmärkte den svenska delegaten Löfgren i sitt senaste föredrag, att de flesta delegationer och däribland även den svenska givetvis anse sig företräda de förträffligaste synpunkterna. Det ligger något av stor vikt i denna erinran. Det är en farlig utgångspunkt för svensk utrikespolitik, om den betraktar sig ensam såsom rättens borne vapendragare. Sverige kan visserligen ej undgå bemödanden i sådant syfte för billigt pris, då vårt land ej liksom stormakterna och andra i vår tid av ödet belastats med obehöriga intressen, som det känner sig uppfordrat att i främsta rummet bevaka.

Någon storslagenhet kunna dock icke heller vi såsom barn av vår tid alltid tillägna oss. Vår naturliga uppgift att bevaka de svagares rätt grumlans av förhållandena. När sålunda de tre baltiska länderna första gången år 1920 sökte inträde i folkens förbund förkastades ansökningsen av vissa stormakter, som de skandinaviska länderna därvid biträdde. Det var Italien och andra,

som då förde dessa små staters talan. Estlands och Lettlands erkännande såsom självständiga stater kom från skandinaverna, trots värdjande, först sedan Paris och London givit sitt. Det skandinaviska erkännandet av Lithauen inträffade därefter först sedan Schweiz föregått med gott exempel.

Emellertid äro vi som sagt på grund av förhållandena tämligen oförhindrade att föra talan i folkförbundet för de svagare och vilja därför också gärna göra det, så snart det kan ske utan alltför stora risker. Det kan då synas beklagligt att nödgas träda tillbaka från vår rådsplats till förmån just för Polen. Polen är nämligen den enda makt, som öppet trotsat Nationernas förbund. Det har mot ett beslut av förbundet med vapenmakt satt sig i besittning av Wilnaområdet. Det har också vägrat folkomröstning därstädes på det oeftergivliga villkoret, att polska trupperna skulle tillbakadragas från omröstningsområdet. Det har redan nyligen satt sig egenmäktigt i besittning av ett nytt område, låt vara obetydligt till omfånget. Krigstillstånd råder därför fortfarande mellan Polen och Lithauen, och alla förbindelser äro avbrutna. Även Hjalmar Branting yttrade i en intervju i juni 1924, att man icke kunde anse Wilnafrågan ordnad, och att den allmänna meningen i Sverige ingalunda erkänner, att det helt och hållet låg inom ambassadörkonferensens kompetens och rätt att fastslå Wilnaområdets öde. Förr än denna återstod av världskrigets oavgjorda gränsregleringar rättvisligen och lagligen löses, måste stora betänkligheter yppas för Polens upptagande även i rådet med förbigående av en mängd andra stater. Polen får därigenom ett veto mot varje rättvis lösning av Lithauens gränsfråga, och det senare landet mister sin främsta naturliga försvarare. En rådsplats åt Polen bör väl därför rättvisligen och förtänksamt förbindas med en förutgående eller samtidig lösning av Wilnaområdets gränsfråga.

Det ganska otroliga har nu inträffat, att enskilda makter givit utfästelser om rådsplatser utan andra staters hörande, och att detta till och med åberopats såsom en rättsgrund. Icke heller Spaniens anspråk på sådan grund för betingat bifallas och allra minst ett permanent mandat, vartill landets betydelse och folkmängd knappast ger tillräcklig anledning. Vi hava nog med stormakter, och de smärre staterna böra eftersträva ett broderskap med Spanien i stället för att upphöja detta land till sin överman. Ett rådsmandat åt den stora och inflytelserika spanska rasen är däremot synnerligen på sin plats. Det kan dock med fog ifrågasättas, om ej en sådan representation bör givas i främsta rummet åt Argentina både ur världspolitikens förut angivna synpunkt och därför att Argentina visat sig mer än någon annan stat inom förbundet vilja kämpa för dess ideella uppgifter. Argentina skulle därmed kanske återbördas till folkförbundet. På Spaniens meritförteckning står däremot just nu dess krigsförklaring mot folkförbundets uppgift och dess medlemmars självbestämmanderätt genom hot om privata ekonomiska sanktioner mot Sverige, därför att vårt land tillåter sig hävda en egen mening om vad som bäst gagnar folkförbundets framtid och mänsklighetens välfärd. Ett sådant sinne-lag hos den nuvarande spanska regeringen skulle genom förlälandet till och med av en permanent rådsplats lätt föranleda en permanent fara för förbundets uppgift. Skulle en utökning av de permanenta platserna trots allt ske, och skulle en sådan plats tilldelas Spanien, bör dock detta få ifrågakomma allenast under villkor, att Spaniens berörda ekonomiska krigsförklaring mot Sverige blivit av förbundet tillbakavisad, samt Spanien erkänt sitt förhastande. Statsministern har nu förbigått den mörkaste punkten i Spaniens hänvändelse. Detta är i viss mån beklagligt. Frågor tillrättaläggas sällan genom att undandraga deras värsta skuggsidor den allmänna uppmärksamheten.

Det förljudes, att även från polsk sida någon ansats till hot mot svenskt

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

näringsliv på ett eller annat sätt ägt rum. För mig har upplysts, att ryktet icke alldeles saknar grund. Det vore önskligt, att även denna lilla skugga finge sin belysning från regeringens sida i den nuvarande debatten.

Det viktigaste resultatet av mötet i Genève är emellertid, såvitt jag förstår, att hemliga spel blivit, om icke i allt, så dock i det väsentliga avslöjade. Dagens ljus faller på desamma. Folken börja vakna upp ur sin sömn, och den allmänna opinionen har fått tillfälle att sätta en tumme på regeringarnas politik. Frågan är, om icke detta är en efter omständigheterna lycklig tilldragelse. En sanering av atmosfären möjliggöres, och lyckas det icke nu, så lär det ännu mindre lyckas hålla förbundet vid makt genom att behålla giftet i kroppen.

Må vi således med förtröstan motse de blivande förhandlingarna! Må vi också förstå, att den ställning, som Sverige av förhållandena fått intaga, medverkat till att blotta skuggsidorna och kanske förhindra en oöverlagd katastrof! Att Sverige träder tillbaka från sitt temporära mandat, från vilket det ändock enligt föreslagen cirkulationsordning skulle redan tidigare avträtt, innebär i själva verket en vägledning och ett föredöme, som utan att skada våra uppgifter måste vara ägnat att i sin mån väcka till besinning i de stundande förhandlingarna.

Häri instämde herr *Luterkort*.

Herr **Ljunglund**: Herr talman! Jag får enligt övlig sed tacka för det av herr statsministern upplästa interpellationssvaret. Jag skulle kanske ha varit ännu tacksammare, om jag fått taga del av det någon liten tid i förväg. Nu har jag endast erhållit kännedom därom genom denna uppläsning, och jag får därför på förhand be om ursäkt, om jag möjligtvis skulle ha missuppfattat framställningen i en eller annan sak. Jag har emellertid varit besjälad av en redlig avsikt att försöka fatta den och förstå den så gott det varit mig möjligt.

Själva detta meddelande från utrikesministern innehöll ju en hel massa bekanta saker, men det bragte åtminstone en sak, som för mig var en oväntad och stor nyhet. Det meddelades nämligen, att den instruktion, som våra delegater erhållit, innehöll icke blott en negativ uppgift, som här meddelades denna kammare vid sammanträdet den 5 mars, nämligen att motsätta sig beslut i positiv riktning rörande rådets omorganisation under marsmötet ävensom att överhuvud taget ej nu binda sig vid någon viss lösning av detta komplicerade och betydelsefulla spörsmål, utan det innehöll också, få vi nu veta, en positiv uppgift, nämligen att Sverige skulle medverka till att Locarnopakten förverkligades och att Tyskland bleve intaget i Nationernas förbund. Visserligen omnämndes det i förbigående i utrikesministerns uttalande den 5 mars, att upprättandet av en permanent plats åt Tyskland var å bane, men i det sammanhanget — det står inom en parentes — förefaller det som om utrikesministern då ansåg det såsom alldeles självklart, att Tyskland skulle komma att intaga sin plats. Nu däremot vill det synas som om man inom regeringen skulle kommit på några tvivel om den saken, att det verkligen skulle bli allvar med detta, eftersom man tycks mena, att det behövdes det lilla Sveriges påtryckning på stormakterna för att hålla dem till deras plikt och förmå dem att verkligen hålla de löften, som de inbördes hade utväxlat om att Tyskland verkligen skulle intagas. Detta, säger jag, är för mig ganska överraskande.

Jag tror icke, att det finns någon här i kammaren som ens hyst den minsta misstanke i denna riktning, och vi skulle säkerligen varit regeringen synnerligen tacksamma, om herr utrikesministern då hade upplyst oss om, att det fanns anledning till en sådan misstanke.

Annars så är vad jag har att invända i denna sak väsentligen det, att det

förefaller, som om man på regeringshåll icke tillräckligt hade förutsett, vad som skulle kunnat väntas i Genève. Det är ju uppenbart, att det nu är en helt annan stämning i denna kammare än den 5 mars. Då voro vi alla eniga. Nu äro vi oeniga i våra omdömen om att vad som inträffat i Genève skulle vara sådant, att vi alla kunde gilla det. Hade icke någon ändring skett i den handlingslinje, som uppdrogs här av utrikesministern, tror jag icke, att en sådan oenighet skulle vara förklarlig. Förutom på denna överraskande upplysning om att en uppgift, som vi icke kände till, var meddelad i instruktionen, måste denna skiftning, denna ändring i denna enighet inom kammaren bero på, att våra delegater ha intagit en ståndpunkt, som ej alls överensstämmer med den ståndpunkt, vilken kammaren tidigare godkände. Våra delegerade måste ha blivit, förefaller det, utsatta för ett alldeles oförutsett förlopp av händelserna. Det talas ju också i deklarationen från utrikesministern om att något sådant alltid kan inträffa. De måste därunder ha gripits av en virvelstorm av känslor, som kom dem att så att säga se själva målet på ett nytt sätt, och med denna förskjutning av målet, med denna förskjutning av motiven följde helt naturligt behovet av nya direktiv. Nu heter det visserligen försiktigt i den gjorda deklarationen, att de nya direktiven egentligen innehöllo en komplettering av de gamla. Mig och många andra förefaller det, som om de verkligen betydde en brytning med de gamla direktiven.

Nu säger jag visst icke, att det är absolut förkastligt, att ett ombud ändrar ståndpunkt efter sig företeende omständigheter. Så doktrinär kan man icke vara, ty det är alltid möjligt, att nya omständigheter komma till, men när då ombudet finner sig nödsakat intaga en ny ståndpunkt, så måste riktigheten av detta hans handlingssätt granskas ur synpunkten av om hans ändring stämmer med uppdragsgivarens mening och om den är grundad i ett riktigt bedömande av det föreliggande läget.

I båda dessa hänseenden måste jag finna, att kritiken är befogad, ty vilken var vår ståndpunkt här den 5 mars? Jo, det var den, att här skickade vi ut en delegation för att företräda oss i en konsortialförsamling, och den skulle där kämpa för de syften, som uttryckligen uttalats här såväl av ledaren för det parti, som jag tillhör, som också av ledarna för de andra partierna. Då måste man fråga sig: om man skickar ut ett ombud till en konsortialförsamling för att kämpa för de åsikter, som en viss konsortiemedlem har, är det då stämmande med hans uppdrag, att han kastar ifrån sig fullmakten och icke blott kastar ifrån sig denna fullmakt, utan överlåter den på en person, som har en divergent, ja, nästan en rakt motsatt uppfattning mot uppdragsgivaren? Detta kan jag för min del icke finna vara riktigt.

Beträffande återigen den andra sidan av saken — om vår delegation därute hade en fullt klar överblick över alla de omständigheter, som invercade på skeendet ute i Genève — så synes det mig också i detta fall som om kritiken skulle kunna sättas in. Det var ju inte oväntat, att de där ute måste komma att möta ett ganska starkt motstånd för den svenska synpunkten.

Sedan flera veckor hade i hela den europeiska pressen pågått en synnerligen livlig diskussion. Det hade sipprat ut rykten om att mellan Frankrikes och Englands utrikesministrar träffats avtal, som gick i en riktning, vilken icke den svenska ståndpunkten ville gilla. Sverige skulle alltså komma så att säga på tvärs mot dessa två stora makter, och det var klart, att dessa skulle sätta in all kraft för att kullkasta detta motstånd. Man kunde vänta sig, att de skulle försöka utöva ett mycket starkt tryck på Sverige, men voro våra ombud fullt på det klara med den ståndpunkt, den hållning, som kunde väntas från de stora ledande statsmännen Briand och Chamberlain? En ryktbar statsman, Bismarck, har sagt: »Diplomatens uppgift består i det riktiga bedömandet av vad andra» (statsmän) »under vissa omständigheter komma att göra,

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

i den riktiga insikten i andras avsikter.» Det vill synas som om denna riktiga insikt icke fanns hos våra delegerade.

Vår utrikesminister har liksom andra offentlighetens framskjutna män icke gått fri ifrån satirens pilar i världspresen. Man framställer honom ur en mycket älskvärd synpunkt såsom en politikens Candide, som är övertygad om, att när han rör sig i storpolitiken, så rör han sig i den bästa bland världar. Han har också själv bekänt sig såsom anhängare av valspråket: »Handla rätt och se ljust på livet», ett valspråk som är en, efter min mening, icke alldeles adekvat översättning av en sats av den allt annat än gladlynte filosofen Spinoza. De moderna diplomaterna äro dess värre icke Candider. Jag skulle snarare tro att på dem kan tillämpas en definition, som gavs, jag vill minnas på 1600-talet, av en engelsk ambassadör, Henry Wotton, som skrev i augsburgerpatriciern Flechammers — jag vill minnas han hette så — album följande ord: »Legatus est vir bonus peregre missus ad mentiendum Reipublicæ causa.»

På modern svenska skulle denna sats låta ungefärligen som så: »En diplomat är en hederlig karl, som skickas utrikes för att ljuga på sin regerings vägnar.»

La Bruyère, vilken som bekant var en spirituellt man och en stor och ädel moralist, ger en föga olik definition av diplomaten: »Alla hans åsikter, alla hans maximer, hela hans politiska raffinemang tenderar mot ett ändamål: att icke bli duperad, men att duperas andra.» Naturligtvis är för en hederlig människa sådana maximer blott ad observandum sed non imitandum, men det är nog klokast att icke se alltför ljust på den värld, som låtit dem komma till. Skall man stå stark, måste man själv ha en djup och oföränderlig fasthet samt tillräcklig klarsynthet för att icke låta duperas sig av den politiska maskerade, av bluffen och av konst och hotelser. Man måste förstå att skilja spelet från verkligheten.

Briand, Chamberlain och Luther hade nog bestämda syften, men med avseende på sättet att förverkliga dessa syften, imiterade de nog icke den store Luther, reformatorn, han som sade: »Här står jag och kan icke annat.» En stormaktsdiplomat brukar aldrig ha ett sådant valspråk. Han brukar tvärtom ha till valspråk: »Här står jag visserligen, men jag kan också något annat.»

En utrikesminister tycker kanske att det är bra nog förmätet av en lekman att komma med sådana här framställningar, men jag försäkrar, att jag skulle ingenting högre önska än att våra delegater, herr Eliel Löfgren och hans excellens herr utrikesministern, själva skulle ha kommit på samma tanke i Genève, i synnerhet då de utsattes för diplomatkanonernas trumeld. Jag kan icke värja mig för den misstanken, att de i stället såsom troskyldiga barn togo, för att nämna saken vid dess rätta namn, hela maskeraden på fullt allvar. De genomskådade icke meningen, när Chamberlain riktade ett, efter vad det påstås, ganska grovt batteri emot den svenske rådsrepresentanten, när Briand lät sina sarkasmer flöda, icke blott personligt utan genom ett hundratal eller mera franska tidningar, vilka voro eniga i att håna svenskarnas förmenta underkastelse under tyskarnas önskingar, och när slutligen det ryktet utspreds, att alla underhandlingar råkat i stockning och att själva tyskarna stodo beredda att återkalla sin ansökan. Då tyckte sig de svenska ombuden se en avgrund öppna sig för sina fötter!

»Nationernas förbund är i dödlig fara.» — »Locarnopakten hotas med sprängning.» — »Vi, vi måste rädda världsfreden», se där den uppfattning, åt vilken nyligen herr Eliel Löfgren givit ett mycket naturtroget uttryck vid sin hemkomst till fäderneslandet.

Under inflytandet av denna skräckbild var det som de svenska ombuden kommo på den luminösa idén att kasta bort Sveriges rådsmandat i den förmodade avgrunden. Detta offer erinrar något litet om en legend, som Livius be-

rättar om en romersk riddare, jag tror han hette Marcus Curtius, som iförd rustning till häst störtade sig i ett på Forum uppkommet svalg. Jag säger, att det svenska offret liknade i någon mån Curtius' offer, men — han offrade vad som tillhörde honom själv, medan rådsmandatet tillhörde Sverige.

Själva gesten var dock så till vida väl beräknad, som den i vår tid, då offer äro så föga i bruk, måste väcka en viss beundran, men den hade det felet att i sin mycket älskvärda sentimentalitet sakna en förnuftig mening. Ty att offra det osjälviska Sveriges inflytande till förmån för det i högsta grad nationalistiskt inspirerade Polen var att låta, såsom herr Lindhagen sade vid sammanträdet den 5 mars, ett särintresse liksom rusa till och »skaffa sig självt en särskild maktbefogenhet». Det var, med ett ord som jag redan nämnt, att befrämja raka motsatsen till vad som var de svenska ombudens speciella uppgift.

Vare det långt ifrån mig att tala nedsättande om Polens ädla folk, som har förmått att bevara sin livsvilja och sin höga kultur under ett långt och grymt martyrium, det är icke att undra på att nu detta folk brinner av iver att göra sig gällande i Europa, men det är å andra sidan omöjligt att bortse ifrån att denna iver tidigare har fört Polen i konflikt med folkförbundet och med dess principer, och att stormaktsintrigen om Polens inflytande i rådet bedrevs bakom folkförbundsrådets rygg.

Den nyss omtalade romerske riddarens offer ledde till, heter det i sagan, att klyftan på Forum slöt sig, men det svenska rådsmandatets offerande förtryckte jämvikten i förbundsrådet. Det öppnade en dammlucka, genom vilken de otåligen och maktlystna nationerna nu störta sig in för att genom erövringen av permanenta rådsplatser förtrycka också den konstitutionella jämvikten mellan rådet och förbundsförsamlingen. Därom kan man icke göra sig någon illusion, hur högt man än uppskattar fördelen, att Sverige nu får vara med i den kommission, som utan ringaste tvivel dock kommer att omlägga rådets organisation på sådant sätt, att de fredsälskande, de exneutrala folken realiter komma att bli utan inflytande i folkförbundet.

I interpellationen har jag påpekat omotsvarigheten mellan den officiösa kommunikén, som här i Stockholm utsändes söndagen den 14 mars från utrikesdepartementet till pressen, och det läge, som hade uppkommit i Genève genom det svenska initiativet, allt sedan samtalet mellan utrikesministern Undén och herr Vandervelde ägde rum fredagen den 12 mars. Hans excellens statsministern och även utrikesministern har pekat på, att detta samtal icke var förbindande. Men samtidigt har hans excellens erinrat om ett uttalande i statsrådet, om jag minnes rätt, år 1923, vari det säges, att den instruktion, som man ger en delegat, som tillika är utrikesminister, ej får vara alltför starkt bindande, därför att nya omständigheter kunna yppa sig, då han måste intaga en annan ståndpunkt. Därmed har ju också hans excellens statsministern faktiskt erkänt, att när delegaten är en utrikesminister och han framkastar tankar till övervägande, så binder han sig själv och därmed binder han också sitt land, med mindre han blir desavuerad och rappellerad av sin egen regering. Det synes mig vara fullkomligt omotsägligt.

Nu skall jag återvända till kommunikén. Ehuru jag väl tors påstå, att det knappast finns någonting, som journalister ha så svårt att förlåta som att bli förda på villospår, vill jag dock säga, att vi icke hysa något groll — »ich grolle nicht» — gentemot hans excellens statsministern för vad han den gången gjorde. Jag tror ej, att hans excellens finner, att jag brister i diskretion, om jag berättar, att han redan på lördagens förmiddag gjorde mig den äran att komma till mig här i kammaren och var älskvärd nog att låta mig få del av ett telegram, som nyss hade ingått från Paris. Detta telegram innehöll, att tidningen *Le Matin* på lördagsmorgonen meddelat, att Sveriges utrikesmi-

*Ang.
den svenska
(Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

nister hade framlagt tanken på att Sverige skulle avstå sin plats i rådet till Polen. Ja, jag kan gärna bekänna, att när jag läste detta och tänkte på hur utmärkt den franska regeringschefen förstår att begagna pressen såsom redskap och hur klok han är i att icke vilja föra pressen på villospar, därför att han lika väl som vi journalister vet, att om det är något ordstäv, som är sant, så är det detta: »Les mensonges ont des jambes courtes», på tyska: »Lügen haben kurze Beine» — lögnerna ha korta ben — när jag tänkte på, att M. Briand är en så framstående bedömare av situationen och av vad som duger att använda i en kampanj, får jag erkänna, att jag genast fattade den misstanken: Nu står det icke rätt till nere i Genève, nu ha våra delegater börjat vackla. Nu äro de inne på en linje, som divergerar från den, till vilken de inför första kammaren förbundit sig. — Men hans excellens framkastade då genast på min fråga, hur en sådan nyhet väl kunnat sändas till *Le Matin*, den tanken att sannolikt hade väl Sveriges rådsrepresentanter talat med någon politisk meningsfrände, och han nämnde därvidlag även herr Vanderveelde. Härav, menade hans excellens, hade nu den franska pressen begagnat sig för att trycka på Sverige och Tyskland. Detta sistnämnda fann jag alldeles riktigt, och när hans excellens menade, att man i sitt meddelande till allmänheten ej borde gå in på den frågan, varifrån nyheten egentligen härledde sig, utan fastmer framhålla denna avsikt att trycka på Tyskland och Sverige, så förklarade jag mig genast »einverstanden», och jag lydde trogen som en pudel det rådet. Jag lydde också dagen därpå, när Dagens Nyheter på morgonen innehöll en bekräftelse av vad jag redan misstänkt, att man var inne på en ny väg i Genève och redan praktiskt taget hos regeringen i Stockholm hade begärt nya direktiv. När detta stod i Dagens Nyheter och efter all sannolikhet var riktigt, lydde jag ändock, när det från utrikesdepartementet telefonerades till mig, att man varken hade begärt eller fått några nya direktiv, och att allt var väl beställt. Jag lydde, icke därför att jag ville sprida några felaktiga uppgifter, ty det skulle varit för mig mycket farligt, men jag lydde, därför att jag i detta meddelande såg en sorts garanti för att regeringen här i Stockholm var fast besluten att återföra dessa där nere, som nu voro på vilse stigar, på den rätta vägen. Jag skulle aldrig tagit upp hela denna episod, om bara regeringen i Stockholm varit ståndaktig i den föresats, som den hade på söndagen. Jag tror också, att man då verkligen hade gagnat Sverige och verkligen gagnat Nationernas förbund på det bästa möjliga sätt. Men det behövdes tyvärr bara en natt för att därutinnan en förändring inträdde i vår härvarande regerings ståndaktighet. Jag skall icke heller döma den för detta. Det förefaller mig mycket sannolikt, att den under denna natt kommit underfund med att Sverige var så hårt bundet, att det faktiskt icke kunde komma loss på andra villkor än genom en så sensationell åtgärd som rappellerandet av vår delegation, och jag undrar ej på att den vid sådant förhållande själv föredrog att gå den vilse stigen tillsammans med sina ombud.

Jag skall, säger jag, icke döma om vad som här föreligger. Jag skall icke döma ur politisk synpunkt, ty jag tror att detta bör tillkomma konstitutionsutskottet, men jag skall dock tillåta mig framställa tre samvetsfrågor:

Den första är: Innebar det icke ett avsteg från rätta vägen, att svenska utrikesministern genom separata diplomatiska avtal och överenskommelser ingrep i assembléens suveränitet och fria rätt att välja förbunds församlingens tillfälliga medlemmar? Den andra frågan: Var det lojalt mot delegationens uppdragsgivare att beröva dessa möjligheten att öva fortsatt inflytande i rådet? Och så den tredje frågan: Var det lojalt mot folkförbundets uppgift, sådan Sverige uppfattar den, att det nedrustande och neutrala Sverige lämna plats för det starkt rustade, åt ententen orienterade Polen?

Delegationen synes icke ha gjort sig själv dessa samvetsfrågor. Den var

nämligen gripen av en stark affekt, som synes ha omöjliggjort all förnuftig överläggning. Huru denna affekt uppkommit, framgår av en livlig skildring i Manchester Guardian, för resten återgiven i det svenska regeringsorganet och därmed på visst sätt auktoriserad, vari händelserna på fredagen — ja, det skall ju vara lördagen den 12, efter vad vi nyss erfarit — skildras på följande livliga sätt:

»M. Briand och Sir Austen Chamberlain säga Tyskland 'sitt sista ord av försoning': tillskapande av en icke-permanent plats till Polens favör, en plats som på grund av omständigheterna vid dess tillkomst i själva verket skulle bliva en ständig plats, den polska platsen. Tyskland kan icke gå med härpå. Sverige har redan inlagt sitt veto. Långt ifrån att utgöra en eftergift från Frankrikes sida är detta den franska diplomatiens enda mål sedan Locarno. Sir Austen Chamberlain gripes av en nästan hysterisk förtvivlan, avbryter Locarnoförhandlingarna och spelar i fortsättningen rollen av Achilles i tältet. M. Briand tvekar under nära tjugufyra timmar inför hela vidden av det väldiga spelet. Idén framkastas att sända hem Tyskland och alla andra och uppskjuta hela frågan till september. Man insåg, att Tyskland aldrig mera skulle begära inträde i Genève, att detta skulle innebära slutet på Locarno och Rhengarantien och kanske dödsstöten för förbundet.»

Känner man igen skräckbilden? Det är precis detsamma, som herr Eliel Löfgren kom och avlevererade, så snart han satt foten på Sveriges jord. Man trodde som oskyldiga barn, jag har redan sagt det, alla dessa lamentationer, alla dessa upprörda scener och hemska perspektiv. Man blev förskräckt och skakad ända in i hjärterötterna på blodigt allvar, och ändå hade man blott behövt vara någorlunda orienterad i det storpolitiska spelet sedan något år tillbaka för att genomskåda det bluffartade i alla dessa uppträden!

För att förklara saken är det nödvändigt att skärskåda vissa storpolitiska kombinationer. Jag får be om ursäkt för att jag anser det nödvändigt att här utveckla någon liten vidlyftighet. Det hemliga band, som förbinder den engelske ledande statsmannen med den franske, kan utan svårighet ledas tillbaka till de ömtåliga förhållandena i Främre Asien. Utslaget i Mosulkonflikten, vari ju vår utrikesminister spelade en så framträdande roll, kan leda till vissa för England besvärliga påföljder, för den händelse Turkiet fördristar sig att sätta hårt mot hårt. För någon månad sedan berättade världspresen, att franske generalguvernören i Syrien avlagt ett vänskapsfullt besök i Angora och slutit ett avtal med Turkiet, varigenom turkarna fingo rätt att transportera trupper på den del av Bagdadbanan, som går genom det under Frankrikes mandat stående Syrien fram emot Mosul. För England var det ett livsviktigt önskemål att få detta avtal ändrat i en mindre hotande riktning. Det ligger tämligen när till hands att antaga, att Englands utrikesminister skulle önskat vinna detta mål genom att visa ett av Frankrike önskat tillmötesgående i andra frågor, särskilt i fråga om Polens inlyftande i förbundsrådet. Det var just i Genève detta tillfälle erbjöd sig. Den engelske utrikesministern visade sig villig att giva Frankrike sina bona officia för att skaffa Polen rådsplatsen. Vederlaget härför får man en vink om, och egenomligt nog har det icke omtalats, såvitt jag kan se, i den svenska pressen. Man får en vink därom genom ett telegram, daterat London den 15 mars, i Neue Freie Presse. I detta telegram upplyses, att franska regeringen meddelat den engelska, att Frankrike i fördraget i Angora nu strukit medgivandet åt turkarna att transportera trupper på den del av Bagdadbanan, som går genom Syrien. Endast på villkor att turkarna accepterade denna strykning, vore nu Frankrike villigt att ratificera fördraget. Därför var det alltså, som Sir Austen Chamberlain var så villig att understödja Frankrikes önskan att hjälpa Polen in i folkförbundsrådet, och därför blev den engelske statsman-

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

nen först brysk och sedan förtvivlad, när Sveriges motstånd hotade att korsa hans planer. Att Frankrike önskade tillmötesgå Polen är mycket naturligt och lätt begripligt. Det kan ju också hända, att de pressorgan ha rätt, som mena, att denna Frankrikes önskan stimulerades genom Italiens uppträdande på skådeplatsen, när det påstods, att Italien var i färd med att bilda ett antityskt block, genom vilken åtgärd Italien rivaliserar med Frankrike.

Nu har jag slutat min storpolitiska utflykt. Som man märker, är hela intrigen av utpräglad imperialistisk karaktär. Det är nog att säga, att Sverige genom att självupppoffrande erbjuda sig att avstå från sin rådsplats åt Polen gjorde den mest effektiva handräckning åt dessa imperialistiska kombinationer.

Den som till äventyrs vill göra gällande, att allt detta, som jag anfört, skulle vara grundlösa kannstöperier, ber jag allenast att få hänvisa till den amerikanske ambassadören Houghtons uppseendeväckande anklagelser mot den europeiska imperialismen. Jag behöver icke påpeka, att denna anklagelseakt hotar att på ett ytterst vittgående, icke blott för Nationernas förbund, utan för hela den planetariska politiken betydelsefullt sätt vålla stora besvärligheter.

Nu återstår blott till sist närmast att utreda halten av det häpnadsväckande påståendet, att den svenska handräckningen åt imperialismen skulle ha förmått Tyskland att återkalla sin begäran om inträde i Nationernas förbund. Verkliga förhållandet är emellertid, att tyskarna blevo i högsta grad obehagligt berörda av det svenska uppslaget. Härom föreligger doktor Stresemanns oemotsägliga vittnesbörd inför tyska riksdagen. Tyskarna skyndade sig att söka få till stånd en nödortftig förbättring av det Undenska uppslaget genom att föreslå, att Tjeckoslovakien skulle ställa sig såsom medoffrande vid Sveriges sida. Det kunde ju hända, att detta var klokt, men det är också möjligt, att denna statsmannavisdom icke var så betydande som den kan se ut. Den led i alla händelser av en inre motsägelsefullhet, som den lilla ententens statsmän icke vore sena att upptäcka, då den lilla ententen underställdes det svenska förslaget. De resonerade som så: »Sverige avstår sin plats åt Polen. Gott! Men det rimliga är väl då, att Tjeckoslovakiens plats tillfaller en medlem av den lilla ententen.» Det har också i meddelanden från utrikesministeriet upplysts om att Rumänien gjorde anspråk på den platsen. Jag för min del vill gärna tro, att Rumänien förmåddes att i det fallet ge vika, men hur det skulle gått om nya komplikationer inträtt i den slutliga voteringen är mycket svårt att säga. Det är ju ändå möjligt, att Brasilien kom som en ganska nyttig deus ex machina, när det gjorde slut på möjligheterna av allt fortsatt trassel genom sitt veto. Men hur förhöll det sig med den förskräckliga vådan för Locarnoavtalets förintande? Den enkla sanningen är, att det fanns ingen våda alls. Manchester Guardian i sin förenämnda relation innehåller därom följande lärrika passus: »Söndagen den 14 mars lät Briand tillkalla Stresemann och påpekade för honom, att han vore en dömd man, om han återvände tomhänt till Berlin. Herr Stresemann instämde, men svarade, att Briand befunde sig i exakt samma dilemma.» Det är en lärrik berättelse om två augurer, som förstodo varandra och logo emot varandra. Och någon dag senare träffades de tillsammans med Sir Austen Chamberlain och nedskrevo i bästa sämja en kommuniké om att Locarnoavtalet skulle stå fast, fast seansen i Genève strandat.

Det förefaller mig som om härmed i någon mån den gloria, som står om legenden, att Sverige räddat världsfreden och Locarnoavtalet, skulle ha bleknat! Då jag nödgas säga detta, är det ingalunda i någon elak avsikt att rycka några blad ur vår utrikesministers lagerkrans. Hans excellens är att lyckönska — jag säger det uppriktigt, — till att hava vunnit ett rättmätigt anseende i Europa såsom en god människa, en rara avis, en sällsynt fågel bland diplomaternas släkte. Jag erkänner på fullaste allvar också, att ett välvilligt sin-

nelag är en utmärkt förutsättning för att göra ett nyttigt arbete, men man kan, såsom ordspråket säger, vara en utmärkt människa, men ändå icke någon utmärkt musikant — kanske man också kan vara en utmärkt människa, men ändå icke någon fullkomlig diplomat. I hela världen frågar man sig nu, vilket öde Nationernas förbund går till mötes. Ambassadören Houghton ger det förlorat. Han förutser en ny förbundspolitik i stil med den heliga alliansen, och nya krigsmoln ser han hopa sig på horisonten. Vanvettets tider äro komma. Avrustningstanken är bragt i ett hopplöst tillstånd, och endast folkens sunda förnuft kan möjligen om ett par år lyckas åstadkomma en häftig reaktion mot den vettlösa kapprustningen. Amerika skall genom ekonomiskt tryck och omedgörlighet förhjälpa till denna reaktion. — Det är enligt min mening en alltför pessimistisk syn på läget. Ännu är dock Nationernas förbund vid liv, ännu är Sverige medlem av detta förbundsråd och skall deltaga i den i utsikt ställda reorganisationen. Jag betvivlar icke, att vår nuvarande utrikesminister är villig att lägga in hela sitt inflytande för att befrämja freden och försoningens höga mål, men jag måste tyvärr fråga mig, om det icke är anledning till bekymmer för den auktoritet, som den svenska utrikesministern kan uppträda med, när han nästa gång kommer och förklarar, att han är utrustad med de svenska statsmakternas och nationens enhälliga fullmakt att företräda en oföränderlig mening. Det återstår måhända endast den utvägen, att Sverige hädanefter låter sig representeras av delegater av lägre rang, som äro bundna av en strängt begränsad instruktion. I alla händelser bör man ej hädanefter göra sig några illusioner om de fredliga småstaternas inflytande. Enhälligheten i förbundsrådet blir utan ringaste tvivel ställd på avskrivning vid reorganisationen. Männe icke då åter den frågan måste komma upp, om det icke till sist blir nödvändigt att återupptaga till prövning den store Gustav Adolfs råd, att ett neutralt Sverige drager sig inom sina egna skär, där ingen kan det med fog antasta. Men en sådan ställning kräver offervillighet för det egna landet. En stor modern statsman har sagt, att en sådan hållning är möjlig endast, om det fosterlandsälskande folket vill sätta in all sin kraft för att värna sin neutralitet och sitt oberoende. Jag är icke blind för att detta är en reaktionär tanke. Jag nämner det vid sitt rätta namn utan räddhåga. Sverige när djupt i sitt hjärta hoppet om folkens broderskap. Det hoppet skall också förvisso en dag gå i fullbordan, men därtill kräves först och främst ståndaktighet. Ödmjukt skola vi bekänna, att det är just detta, som felats våra ombud i det avgörande ögonblicket i Genève. Konsekvenserna kunna vi icke undkomma.

Herr Trygger: Herr talman, mina herrar! Jag har ju varit med under den förberedande behandlingen av detta ärende, jag har också varit med i Genève under tre möten. Jag vill därför nu med anledning av vad som förekommit uttala, hur jag ser saken.

Jag behöver icke säga, med vilken aktning och tillfredsställelse jag vid interpellationsdebatten i denna kammare den 5 innevarande mars gav mitt instämmande i det uttalande, som utrikesministern gjorde beträffande regeringens syn på den viktiga fråga, som skulle behandlas vid rådets och församlingens marsmöte i Genève, nämligen frågan om rådets sammansättning. Regeringens ståndpunkt överensstämde, såvitt jag fattade rätt, med den mening, som av mig med flera gjordes gällande redan vid behandlingen i riksdagen av frågan om Sveriges inträde i Nationernas förbund. De bestämmelser i förbundsakten, som avsågo rådets sammansättning samt maktfördelningen mellan rådet och församlingen, framstodo för oss såsom synnerligen betänkliga och ägnade att medföra, att det förra politiska jämviktssystemet ersattes icke med ett tillfredsställande mellanfolkligt rättstillstånd utan med en interna-

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

tionell diktatur. Därigenom löpte man den stora risken, att de inskränknin-
gar i vår suveränitet, som vi genom vårt inträde i förbundet underkastade oss,
icke komme rätts- och fredsidéns förverkligande till godo utan kunde innebära
en underkastelse under främmande makters gottfinnande och under deras sär-
skilda intressen. Då emellertid Sverige, trots de uppenbara bristerna i för-
bundsakten, förknippade sina öden med Nationernas förbund, var det, enligt
min mening, allas vår skyldighet att efter bästa förmåga arbeta på att dessa
brister undan för undan bättrades eller att de åtminstone, såvitt möjligt, icke
tillätes ytterligare utveckla sig till skada för förverkligandet av de idéer, fred,
rätt och frihet, som borde vara förbundets ledande krafter. För min del har
jag gott samvete däri, att jag i min ringhet städse arbetat i enlighet med den-
na uppfattning.

Av skäl, som här icke behöva nämnas, har emellertid förbundets utveckling
i den riktning, som bort kunna förväntas på grund av alla de vackra ord och
stora förhoppningar, som stodo faddrar vid dess uppkomst, icke i någon avse-
värd grad kunnat göra sig gällande. Verkliga framsteg ha visserligen för-
sports, men försöken att komma till rätta med förbundets höga uppgifter ha
i många fall visat sig vara ett verkligt sisyfosarbete. Ja, man kan utan över-
drift säga, att i kampen mellan ljus och mörker det senare oftast visat sig
ogenomträngligt. Desto större tillfredsställelse måste det väcka, då genom
Locarnoöverenskommelsen vägen syntes banad för en verklig försoning, i det
att den förnämsta bland de i kriget besegrade staterna skulle beredas inträde
i förbundet. Därav kunde man vänta, att freds- och solidaritetsverket skulle
vinna en styrka, som äntligen lämnade en grundad förhoppning om lyckligare
tider, detta så mycket mer som Europas ledande statsmän höjde till skyarna
icke så mycket Locarnoavtalets särskilda bestämmelser som den ädla anda,
som förklarades uppbära desamma.

När emellertid denna nya s. k. Locarnoanda skulle stå sitt avgörande prov,
visade det sig, att man på vissa håll önskade begagna tillfället för att genom-
driva krav, som lågo helt utanför Locarnoavtalet och som i själva verket inne-
fattade en rubbning till det sämre av den maktfördelning inom förbundet, som
utgjorde en av dess svagaste sidor.

I den instruktion, som Sveriges regering efter utrikesnämndens hörande och
i överensstämmelse med en allmän folkmening utfärdade för de delegerade,
som skulle bevista det extra förbundsmöte, där Locarnoavtalets förnämsta
förutsättning skulle realiseras, intog regeringen den ståndpunkt, att de delege-
rade skulle å Sveriges vägnar motsätta sig beslut i positiv riktning rörande rådets
organisation — fränsett upprättandet av en permanent plats åt Tyskland
— ävensom att överhuvud ej nu binda sig vid någon viss lösning av detta
komplicerade och betydelsefulla spörsmål. Andan och meningen i denna in-
struktion var den, att de delegerade skulle vid mötet i fråga om rådets sam-
mansättning ställa sig avvisande till varje annat förslag än det om skapandet
av den förutsättning för Locarnoavtalets trädande i kraft, som bestod i Tysk-
lands inträde i förbundet och dess beredande av permanent plats inom rådet.
Vid instruktionens begränsning i detta avseende fullföljde Sverige icke något
sitt särintresse utan endast vad som det ansåg för förbundet, såsom det fat-
tade dess syfte, vara gagneligt, ja rent av för dess lyckliga utveckling nöd-
vändigt. Genom Tysklands inträde i förbundet skulle detta taga ett stort steg
mot realiserandet av dess universalitet, och genom att hålla främmande från
mötet frågan om maktfördelningen mellan råd och församling, däri innefat-
tad frågan om rådets sammansättning, kunde man förekomma, att dessa vik-
tiga spörsmål helt plötsligt finge en lösning, som bestämdes icke av vad för-
bundets väl krävde utan av särskilda staters önsknings att vinna ökat infly-
tande inom förbundet. Sällan torde ett land hava intagit en mera osjälvsk

ståndpunkt i en stor internationell fråga än Sverige i detta fall och den moraliskt renande verkan, som en av ädla motiv bestämd handling oemotståndligt utövar, måste anses som förklaringen till att det svenska folket i sin helhet endast hade en önskan, nämligen att till det yttersta hävda den ståndpunkt, det sålunda intagit.

Desto större oro, ja man kan säga bestörtning, väckte det i vida kretsar, då ryktet spred sig, först mera trevande, sedan allt bestämdare, att utrikesministern, efter att i början ha kraftigt försvarat förbundets intressen mot äventyrandet av desamma, börjat vackla under det ökade trycket från de statsmän, som bundit sina händer eller fullföljde sina särintressen. Denna oro övergick till en verklig sorg, då man erfor, att utrikesministern, under förmenande att freden och folkförbundet stode på spel, kastat in i vågskålen Sveriges rådsplats till förmån för en makt, som i väsentliga avseenden visat sig hysa en från den svenska skild uppfattning angående Nationernas förbund. Ägde han härtill regeringens bemyndigande? Svaret är, att han icke fått någon ny instruktion, då han, såsom man karakteriserat det, började sina sonderingar angående avsägelse av Sveriges plats i rådet. Men kanske den instruktion, han ägde, innebar en dylik befogenhet? Av vad jag förut anfört framgår, att instruktionen enligt min mening långt ifrån att ge honom befogenhet att tillspillologiva Sveriges plats i rådet tvärtom till hela sin läggning måste anses stå i strid mot ett dylikt handlingssätt. Emellertid, lätom oss ej nu tvista om denna sak utan antaga, att instruktionen varken bemyndigade eller förhindrade honom att framkasta förslaget om Sveriges avsägelse av sin rådsplats. Ägde han i dylikt fall eller ägde han ej befogenhet att ge sig in på en sådan väg? För att kunna besvara denna fråga, gäller det att göra klart för sig vad en instruktion egentligen innebär. Svaret är det, att en instruktion är avsedd att begränsa i förhållande till huvudmannen den befogenhet, som en fullmäktig erhållit i förhållande till tredje man. Utrikesministerns fullmakt låg i den ställning som förste delegerad och som Sveriges ombud i rådet, som vår regering för honom utfärdad. I kraft av denna fullmakt ägde han möjlighet att uttala sin mening i de frågor, som skulle före i rådet och församlingen, men i förhållande till Sverige var han i dessa avseenden bunden av sakens natur och så långt instruktionen räckte. Ägde han emellertid icke rätt att avsäga sig fullmakten, d. v. s. ställningen som ombud i rådet eller som delegerad i församlingen? Förvisso ägde han en dylik rätt, dock måste han kvarstå, till dess av vederbörande annan satts i hans ställe. Däremot ägde han *icke* rätt att taga något initiativ, som innefattade, att Sverige skulle förlora sin plats i rådet, lika litet som att uppgiva Sveriges plats inom förbundet. Detta synes mig lika uppenbart, som att en person, som bemyndigats att utöva den privata rätt, som tillkommer en annan, icke därigenom fått befogenhet att å huvudmannens vägnar uppgiva själva rättigheten eller vidtaga någon som helst åtgärd till denna rätts uppgivande. Och det är just något dylikt, som utrikesministern i förevarande fall gjort. Han har, även om man ej vill erkänna honom hava handlat mot instruktionen, i själva verket handlat utan någon som helst fullmakt. Hans fullmakt i fråga om rådet var hans förordnande till svensk rådsrepresentant; platsen i rådet åter var *icke utrikesministerns utan Sveriges*, att kasta fram tanken om att Sverige skulle avstå från sin plats i rådet var något, som låg helt och hållet utom utrikesministerns befogenhet. Även om han av helt naturliga skäl förbehållit regeringen det sista avgörandet, så var hans åtgärd i alla fall ett missbruk av det honom givna förtroendet. Regeringen har icke heller, såvitt jag vet, någonsin godkänt utrikesministerns ursprungliga förslag, att Sverige ensamt skulle till förmån för Polen avstå från sin plats i rådet. Tvärtom har efter vad handlingarna utvisa regeringen tagit avstånd från detta förslag. Detsamma är följaktligen

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.

(Forts.)

icke i någon som helst mån för framtiden bindande för Sverige, men vilken skada kommer det icke att medföra vid kommande förhandlingar angående rådets sammansättning, särskilt om dessa förhandlingar skola föras av vår nuvarande utrikesminister.

Men, invänder man kanske: nåväl — utrikesministern handlade utan fullmakt, således egenmäktigt, men därmed är ej domen fälld över hans handlings-sätt. Det finns fall då en moralisk plikt bjuder, att man handlar å en annans vägnar utan bemyndigande. Men, mina herrar, första villkoret härför är, att man icke kunnat skaffa sig bemyndigande av sin uppdragsgivare, således i detta ärende regeringens medgivande — regeringens medgivande icke utan vidare, utan tydligen efter utrikesnämndens hörande, ty det måste man väl säga om denna sak, att den är ett utrikesärende av större vikt. I det föreliggande fallet är det emellertid uppenbart, att dylik möjlighet att erhålla bemyndigande förefunnits. Men oberoende härav, vilket tvång vilade på utrikesministern att inleda frågan om Sveriges reträtt ur rådet? En av utrikesministerns meddelegerade har sagt, att världsfreden, förbundets existens fordrade det. Sverige skulle ha räddat världsfreden och Nationernas förbund genom utrikesministerns erbjudande att lämna Sveriges plats till Polen. Vi ha hört ytterligare talas om den saken nyligen. Min övertygelse är, att Monsieur Briand och Sir Chamberlain haft svårt att hålla sig allvarliga invärtas, då de hört vilken stor roll våra delegerade spelat i Genève. Utan betydelse äro uppenbarligen de svassande erkännanden, som sedermera ödslats på utrikesministern. Jag vet icke, om våra delegerade känna till ett spel, som heter poker. Under alla omständigheter ha deras motspelare varit bekanta med det spelet, att döma av vad som inträffat, sedan utrikesministern gjorde sin stora gest med Sveriges rådsplats som insats.

Man har ock betonat, att utrikesministern genom sitt generösa anbud avsåg att förhindra, att Tyskland definitivt toge tillbaka sin begäran om inträde i Nationernas förbund, varigenom hela Locarnoöverenskommelsen löpte fara att tillintetgöras. Tysklands utrikesminister har emellertid, såsom här påpekats, förklarat, att Sveriges avgång ur rådet till förmån för Polen vore skadligt för förbundet och oacceptabelt för Tyskland, och med anledning härav uppkom frågan om att tvenne makter skulle avgå ur rådet och Sverige ersättas med Holland eller annan därmed jämförlig stat, medan den andra avgående staten, Tjeckoslovakien, skulle ersättas med Polen. Tysklands vilja eller icke vilja tillerkänner jag emellertid för min del ingen betydelse, huru mycket jag än önskar, att Tyskland måtte bliva medlem av förbundet. Sveriges handlings-sätt, sådant vi tänkt oss detsamma inom utrikesnämnden och vid interpellationsdebatten den 5 mars, skulle varken röna inflytande av Tysklands eller någon annan makts speciella intressen, utan endast av vad som befordrade förbundets bästa. Men enligt min mening skulle Sveriges avgång, ensamt eller i förening med någon annan makt, i förevarande fall ha medfört verklig skada för förbundet. Den skulle nämligen inneburi ett bevis på, att vi principiellt prisgivit förbundsstats rätt att fritt och efter bästa övertygelse begagna sig av de rättigheter, som förbundsakten givit åt sina medlemmar. Det skydd för särskilt de små staterna, som ligger i regeln om deras vetorätt, ett utflöde av deras suveränitet, skulle gå förlorat, om en stat, som efter samvetsgrann prövning uttalade sitt veto mot ett för förbundet enligt statens mening skadligt förslag, under påtryckning av de mäktigare eller hänsynslösare förbundsmedlemmarna tvunges att lämna sin plats i rådet, nedlägga sin röst i församlingen eller rent av draga sig ur förbundet. Och situationen bleve icke bättre, om den plats, som den för tvånget utsatte lämnat ifrån sig, av församlingen överlätes på en annan stat, som i uppfattning om vad förbundets bästa krävde hade en liknande uppfattning, som den stat, som avgått, ty om därefter den nya

rådsmedlemmen genom att följa sin övertygelse råkade i strid med de övriga, bleve han tydligen tvungen att i sin ordning avgå o. s. v. Slutresultatet härav bleve, att rådet, förutom av de mäktiga staterna, endast komme att bestå av sådana stater, som fogade sig efter vad de förra ville besluta för tillgodoseendet av intressen, som kunde vara främmande eller stridande mot de mål, man uppställt för ett Nationernas förbund.

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Denna synpunkt är för mig den avgörande, när jag bedömer utrikesministerns förfarande att vid marsmötet framföra tanken om Sveriges avstående från sin rådsplats för att bespara andra makter förödmjukelsen att ej kunna realisera vad de i sitt eget eller annan stats, men ej i förbundets intresse, möjligen utlovat.

Nu har emellertid i dag gjorts gällande från statsrådsbanken, att det förefaller egendomligt, att man kan fästa så stor betydelse vid, att Sverige avstår från sin plats i rådet, då i alla fall vår rättighet att där sitta icke sträcker sig längre än till årets slut. Särskilt förvånade man sig över, att de, som förra året, och det gäller särskilt mig, hyste den uppfattningen, att Sverige i september 1925 icke bort låta sig omväljas, kunna hysa den uppfattningen, att ett avstående redan nu skulle vara olycksdigert. Detta uttalande visar, att man rakt icke begriper, varför jag och de, som hade samma uppfattning som jag, ansågo, att Sverige i september förra året bort undanbedja sig återval. Jag skall be att få citera några rader ur mitt yttrande i förra årets remissdebatt. Där heter det: »I själva verket torde Sverige, långt ifrån att eftersträva nytt återval, böra bestämt avböja sådant, därest det skulle från annat håll ifrågasättas. Det bör vara en hederssak för oss att, när det gäller vårt eget land, fasthålla den princip, för vilken vi kämpat, innan frågan om vårt ledamotskap var aktuell. Genom att så handla göra vi förbundet en verklig tjänst. Vi lägga i dagen vår uppfattning, att ett icke permanent ledamotskap i rådet icke bör vara att betrakta ur nationalfångans eller den nationella fördelens synpunkt, utan är att räkna för en ansvarsfull och icke alltid behaglig uppgift, som ett land för en begränsad tid åtar sig i förbundets och mänsklighetens tjänst.» Uttalandet, att vi bort avböja ett återval förra året, stödde sig alltså därpå, att vi därigenom skulle hävda den princip, som vi förut ständigt kämpat för, att det skulle vara cirkulation bland de icke permanenta medlemmarna, så att en sådan medlem efter tre år ersattes av någon annan. Nu är förhållandet ett helt annat. När vi fått och emottagit detta rådsuppdrag, det må vara hur obehagligt som helst, hava vi att fullgöra därmed förenade plikter, så länge uppdraget gäller, och vi skola framför allt icke löpa ifrån vår plats för att därmed bereda möjlighet för grundsatser, som strida mot våra, att göra sig gällande inom förbundet.

Jag kan följaktligen icke komma ifrån, att utrikesministern genom sitt sätt att gå till väga i Genève har offrat likställigheten mellan förbundsstaterna även i den utsträckning, vari denna likställighet erkänts och garanterats av förbundsakten. Genom sitt egenmäktiga handlingssätt har han medverkat till att förbundet letts in å en väg, som företrädesvis för en stat som Sverige kan föra till de mest beklagliga följder. Men vad som är viktigast — för förbundet självt kan denna väg bli ödesdiger, ty varje gång, som de mäktiga och högröstade lyckas sätta sina intressen över förbundets, förlorar detta i kraft att motstå likartade anlopp i framtiden.

I detta anförande instämde herr *Wohlin*.

Herr Winberg: Jag hade också tillfälle att vara närvarande i denna kammar, då utrikesministern den 5 mars avgav svar på en interpellation, och det var ju rätt så rörande att höra de vittnesbörd, som sedan förekommo, om den

*Anv.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

fullständiga enighet, med vilken man slöt upp omkring utrikesministerns ståndpunkt därvidlag. Jag satt här i mitt stilla sinne och tyckte, att det visserligen var vackert det där, men jag sade mig också, att det betyder i alla fall så ofantligt litet, hur det här lilla Sverige uppträder i denna fråga, ty när det kommer till avgörandet, är det nog andra mäktigare krafter, som äro de bestämmande. Jag tänkte mig också, att det inte är så alldeles säkert, att enigheten är lika fullkomlig, när man kommer tillbaka, som den är nu, då Sveriges representation skall resa. Enligt min uppfattning är det, som nu förekommit nere i Genève, icke det allra värsta, ehuru jag erkänner, att det är ganska betecknande och av den art, att jag knappast hade väntat mig, att jag så snart och i sådan utsträckning skulle få så rätt angående vad Nationernas förbund egentligen var, som jag nu i alla fall fått. Men jag säger, att detta är i alla fall icke det värsta. Det värsta enligt min uppfattning är, att det skulle behövas något sådant, och att t. o. m., efter allt att döma, det kommer att behövas ännu mycket mera i den vägen, innan vare sig folken såsom sådana eller deras mera framstående politiska ledare få klart för sig, vad Nationernas förbund i verkligheten är. Det har blivit något slags politiskt tungomålstalande här i världen, höll jag på att säga, så snart det är fråga om Nationernas förbund. Man går och inbillar sig, att här ligger egentligen frälsningen, och förbundet skulle vara det instrument, som avgör allting efter rättsprinciper. Dock tycker jag, att vi efter de exempel, som redan nu kunna framföras på denna institutions verksamhet, ha så talande vittnesbörd om vilka krafter och argument, som därvidlag äro avgörande, att man får lov att vara blind på båda ögonen för att icke se det. Jag behöver bara erinra om Ålandsfrågan, som gjordes till en mycket stor fråga här i Sverige. Franske ministerpresidenten stod i deputeradekammaren och förklarade, att »nu äro vi färdiga att ge rättvisa åt Sverige i Ålandsfrågan». När sedan beslutet kom till allmän kännedom, var det väl ingen människa, som ville påstå, att hänsyn tagits till varje rättsprincip, när den frågan avgjordes. Tvärtom har det varit så, och det har varit så alltsedan dess, att de medlemmar av Nationernas förbund, som kunnat visa sig mest påstridiga, de ha fått sina intressen beaktade, alldeles oavsett hur sedan själva rättsfrågan legat till. Man har sagt beträffande Memelfrågan, som här redan berörts, att det avgörande, som då föll i Nationernas förbund, kunde anses rättvist. Ja, det är möjligt, men då är det också märkvärdigt, att just i den frågan vägrade vederbörande makt att ställa sig Nationernas förbunds domslut till efterrättelse, och förbundet har ännu i dag icke kunnat göra något för att där få sina synpunkter gällande. Jag skulle kunna erinra om Italiens överfall på Grekland, Mosulfrågan m. m. för att få ytterligare belägg för vad jag här framhållit, men det torde kunna vara onödigt att i detta sammanhang vidare orda därom.

Det var en kyrkoherde under Karl XII:s tid, som tog till ingångsspråk för en sin predikan följande: »Ve det land, vars konung ett barn är.» Jag tror, att man med en viss travestering av satsen skulle kunna säga: »Ve den generation, vars ledande personer ha så liten kontakt med realitet och verklighet, som det särskilt har visat sig här i fråga om vår uppfattning och ställning till Nationernas förbund.»

Beträffande frågan, huruvida den svenska delegationen har följt sina instruktioner eller icke, skall jag icke så synnerligen mycket uppehålla mig vid den. Även om det naturligtvis är av rätt så stor betydelse, är det för mig icke så synnerligen avgörande. Men jag måste dock säga, att det verkar något egendomligt, när man ser, hur den svenska delegationen här har uppträtt, och jag har då nöjet att kunna stödja mig på uttalanden av det nuvarande regeringsorganet t. o. m., vilket organ av någon oförklarlig anledning icke tycks ha varit riktigt informerat. Det hade gått någon tid om, innan det fick sina informationer. Den 15 mars skriver regeringsorganet om de olika alternativ, som skulle kun-

na tänkas för en lösning av den i Genève då uppkomna tvisten. Det räknar upp tre olika alternativ, och det andra alternativet skulle vara »ett tillbakaträdande från någon av de nuvarande icke-permanenta rådsmedlemmarnas sida och överlämnandet till rådets och delegeradeförsamlingens fria disposition av denna plats». Om detta säger tidningen sedan, »att denna heroiska självuppoffring vore föga värd, då därmed likvisst den enda röst i rådet tystades, som mitt i all maktpolitisk förvillelse hävdade principen gentemot konjunkturen och den tillfälliga beräkningen». Om detta uttalande av regeringsorganet är riktigt, och jag anser det vara riktigt, har i alla fall den svenska delegationen med eller utan den svenska regeringens medgivande — det lämnar jag tillsvidare därhän — genom sitt uppträdande positivt medverkat till ett resultat, som skulle avse enligt regeringsorganets uttalande, att »den enda röst i rådet tystades, som mitt i all maktpolitisk förvillelse hävdade principen gentemot konjunkturen och den tillfälliga beräkningen». Man måste verkligen fråga sig, om det är någon uppgift för den svenska representationen att i rådet medverka till något sådant. Tidningen säger också i samma andetag: »Ty, huru det än är, så är dock en sak viss: ett prejudikat vore skapat, att när vissa stormaktsintressen så kräva, förbundets principer modifieras efter dagens behov.»

Det är värt att något litet stanna vid den här frågan, vilken jag emellertid för min del, som sagt, icke anser vara så synnerligen avgörande. Det har redan framhållits från deras sida, som ansågo, att Nationernas förbund vore ett synnerligen viktigt instrument för fredens bevarande och rättens tillämpning, att det vore av mycket stort intresse, att de små staterna i alla fall hade möjlighet att med en röst delta i rådets förhandlingar och att rådet måste för att fatta några viktigare beslut vara enhälligt. Alltså ha dessa små stater tillsammans en viss vetorätt. Jag kan emellertid icke nu hjälpa, att när jag ser, hur detta utvecklar sig i praktiken, kommer jag ihåg ett uttalande, som ofta förekommit från ämbetsmannahåll, när man från ämbetsmännen, tidigare åtminstone, ofta klagade över den godtycklighet, som kom dem till del vid behandlingen från överordnade. När man påpekade för dem, att de i sådana fall alltid hade rätt att klaga hos Kungl. Maj:t, svarade man spydigt från ämbetsmannahåll: »Det är alldeles riktigt, att man har den rätten, men en viss potentat tar den, som använder sig av denna rätt.» Det tyckes vara ungefär på samma sätt, när man skall utnyttja denna sorts vetorätt, som de mindre nationerna ha i rådet. Det kan vara ganska farligt, ty för det första är det så, att man nära på pressar denne representant att omedelbart lämna församlingen; men även om det icke skulle lyckas, blir det i alla fall samma resultat, och det är det jag vill framhålla, när man lägger så ofantligt stor vikt på, att hade man icke från delegationens sida vidtagit sådana åtgärder och kastat fram den möjligheten, skulle allt ha varit bra. Jag anser också, att det är en självuppgivelse av den mest betänkliga art som Sveriges representation därvidlag gjort sig skyldig till, men jag vill samtidigt påpeka, att i realiteten har det icke alltför stor betydelse, allt under den förutsättningen, att vi skulle följa de principer om rådsplatsernas cirkulation, som vi tidigare uttalat oss för, ty när vi komma fram till hösten, mista vi i alla fall denna representation, och man kan vara skäligen övertygad om, att det kommer nog att dröja åtskilliga år, även om vi i framtiden skulle bli fastbundna vid Nationernas förbund, innan Sverige får någon representant i rådet hädanefter. Och med de erfarenheter, som vi nu ha, efter vad som skett, är det fara värt, att även den representant för de mindre staterna, som framdeles kommer att fylla den plats, som Sverige nu har, kan för framtiden få det rätt så vanskligt att med tillräcklig rakryggighet hävda de rent principiella synpunkterna gentemot maktpolitiska synpunkter, då det visat sig, att den, som gör på det viset, den kan man med mycket kraftiga medel behandla så, att han själv-

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Ang.
den svenska
Genève
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

mant ger sig i väg eller också blir han vid första bästa tillfälle ersatt av någon annan. Jag har ingen anledning att fördjupa mig i det rent konstitutionella momentet i Nationernas förbund, ty det vet nog litet var, att jag var tämligen på det klara med den institutionen för rätt länge sedan; men då man från högerhåll varit ganska betänksam i fråga om att ansluta sig till Nationernas förbund, och då i en viss del av högerpressen framkommit en rätt så stark kritik vid vissa tillfällen mot Nationernas förbund, så förvånar det mig, att alltid när man i denna församling eller för övrigt har ått på något, sätt fatta ställning till Nationernas förbund eller bedöma detsamma, har man från högerens sida lika enhälligt slutit upp kring det som från de övriga partiernas sida.

Nu är det sant, att man har ganska grava anmärkningar att göra mot det sätt, varpå den svenska representationen skött sig därnere. Det må vara. Jag skall icke gå in på frågan, om det varit större möjlighet, att vår delegation skulle ha skött sig bättre, om den varit sammansatt på annat sätt av andra personer, än som nu varit fallet. Det har också sagts, att man finner det opåkallat, att det tagits ett initiativ från delegationens sida till det erbjudande, som framkommit. Men det är enligt min mening icke av någon avgörande betydelse. Sedan man fått en bättre inblick i vilka makter och vilka intressen det är, som behärska den institution, som heter Nationernas förbund, så borde man icke uteslutande uppehålla sig vid frågan, huru ha våra representanter därnere skött sig, utan man borde mera ta i betraktande, huru ha vi nu att ställa oss till problemet Nationernas förbund, sedan det nu är alldeles uppenbart, att Nationernas förbund är något helt annat, än vad man i sin politiska oskuld inbillade sig, när Nationernas förbund tillskapades. Den frågan lär nog också mer och mer tränga sig fram.

Nu kan man invända: »Det är självklart, att du nu går och hyser en viss skadeglädje, ty du har ju fått rätt, det kan man säga i viss mån.» Jag skall emellertid lämna helt åsido frågan om skadeglädjen. Jag skall erkänna, att vad som inträffat anser jag vara nyttigt, ty om så är, att vi fullkomligt misräknat oss angående Nationernas förbund, så att detta, långt ifrån att vara ett verktyg för fredens bevarande, tvärtom är, vad många sagt långt före mig, ett instrument, tillskapat endast till förmån för de segrande makterna i världskriget, ett instrument, som dessutom har med sig sammankopplat våldsfreden i Versailles, ett så stort lik i lasten, att det, som skall dragas med detta lik, aldrig kan bli något i den riktning, som man önskar, att Nationernas förbund skulle vara, är det självklart, att allt, som är ägnat att för människorna klargöra den verkliga innebörden av denna institutionskaraktär och skingra den dimma, som omhöljt oss i många år, allt sådant måste hälsas med tillfredsställelse, även om saken i och för sig icke kan sägas vara av någon glädjande beskaffenhet. Det är med denna utgångspunkt jag också skulle vilja påtala, när utrikesministern i den redogörelse, som nu lämnats av hans excellens statsministern, talar om och vänder sig mot dem, som kritisera Nationernas förbund, och säger, att man i stället borde begagna varje tillfälle att med tanke på de lidna nederlagen, eller huru uttrycket föll, rusta sig för kommande tider och därigenom göra förbundet mera livskraftigt. Då måste jag säga, att nog bör man ändå få ganska god träning i detta avseende, efter allt vad som förekommit i Nationernas förbund. De, som ännu hysa denna orubbliga tro på denna institution, ja, det är dessa lyckliga eller olyckliga människor, som ingenting i världen synes kunna öppna ögonen på. Det heter visserligen: »Saliga äro de, som icke se, men dock tro.» Men jag har aldrig sett på något ställe, att det står, att de äro saliga, som se, men dock icke vilja tro. Jag säger, att det är i det avseendet, som den största faran ligger. Vilket tal har det t. ex. icke varit om Locarnoandan och allt

det vackra, som jag själv hade anledning att beröra något litet i remissdebatten. Det visade sig, att alltsammans var, vad man kunde förutse, endast vackra talesätt. Det är en framstående engelsk tidning som varken är en socialistisk eller ännu mindre en kommunistisk tidning, som gör följande uttalande: »Lorcarnoandan är död, dödad av sin huvudsakliga skapare, och den kan inte ges nytt liv genom att taga upp Tyskland i förbundet ett halvt år senare. Det är vanvett att säga, att Brasilien bär ansvaret för det slutliga sammanbrottet. Brasilien skulle aldrig ha inlagt sitt löjliga veto, om det ej uppmuntrats av engelsk-franska diplomatins manövrer.»

Jag skulle kunna dra fram en hel rad av dylika uttalanden från andra länder, där man åtminstone tyckes hava kommit på väg att mera tillnyktra i denna fråga, än vad man gjort i vårt land. Jag vet, att de på Nationernas förbund obrottsligt troende komma att invända: »Vad i all världen vill du då? Här är i allt fall ett försök att skapa något, och det är begripligt, att människor t. o. m. gripa efter ett halmstrå, efter allt som förekommit under världskriget och som en följd därav.» Ja, det är ett vackert talesätt, men som jag redan påpekat, förhåller det sig så, att när man gör något, som så tydligt redan från början är en avskräckande karikatyr av vad man säger sig egentligen vilja skapa, då är det av vikt att så fort som möjligt få detta klart för sig, ty innan man får det klart för sig, är det ju självklart, att inga verkliga ansatser kunna göras för att skapa någonting, som vilar på sådan grund, att det i framtiden kan fylla den uppgift, man räknar med att det bör fylla. Jag återkommer till vad jag vid flera tillfällen förut sagt, att jag anser det vara rent av ett brott mot mänsklighetens intressen, när man går och försöker invägga alla folkklasser i den föreställningen, att här ha vi ett medel, med vilket vi skola bemästra alla problem, som uppstå, och det instrument, med vilket vi skola avgöra alla tvistefrågor och få fred och dylikt, då det visar sig, att vid detta första tillfälle, då det likväl knappast kan sägas gälla någon stor, vital, brännande fråga, uppstår ett allas krig mot alla. Det borde i stället, som jag förut sade, vara ett allmänt intresse, att vi så fort som möjligt göra oss fria från de där vanföreställningarna om Nationernas förbund och dess uppgift och i stället börja lägga grunden till någonting annat, som verkligen kan ha en betydelse och inte redan ifrån början är dött och märkt på samma sätt som detta Nationernas förbund är.

Jag vill också till sist säga, att jag visserligen kan förstå, när den svenska delegationen i Genève låter imponera på sig av de allvarliga föreställningar, som från vissa håll där gjorts, men samtidigt måste jag också säga, att det verkar nästan litet groteskt, när man ser under vilka former denna höga församling i allmänhet förbereder ärendena. Man kan nästan säga, att de facto avgöras de icke under vanliga parlamentariska förhandlingar, vare sig i rådet eller församlingen, utan genom att man privatim besöker varandra och har några små kaffetillställningar eller vad det kan vara. Det är i de formerna, de viktiga frågorna de facto avgöras, och när de sedan framläggas för församlingen, sker det nästan pro forma.

Jag började med att säga, att man kan förstå, att man från den svenska representationens sida kände sig litet imponerad gentemot all den övertalning, man var utsatt för. Jag kan möjligen också förstå, då man målade ut att här gällde det Nationernas förbunds vara eller icke vara, att världsfreden hängde på ett hår och att det för den svenska representationen framför allt gällde att kallblodigt väga för och emot och se till att rädda vad som räddas kunde. Jag kan livligt förstå, att då man på sätt som skett engagerat sig för denna institution, skulle det ha varit litet fatalt att komma hem och erkänna: »Nu har det hela ramlat sönder och allt vad vi sagt har visat sig inte hålla streck.» Men jag vill också erinra om: vad var det, som den svenska

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

delegationen räddade genom detta vackra, självuppförande anbud? Det var icke Nationernas förbund som instrument för rättstanken, utan det var de rester av Nationernas förbund, som voro kvar sedan man lämnat denna synpunkt, som förbundet egentligen skulle representera. Var det värt ett sådant offer att rädda dessa rester, som i och för sig icke voro av något värde? Man skall vara synnerligen doktrinärt fastväxt vid en sak för att icke förstå i vilken ohjälplig dubbelställning man kommer här, då man å ena sidan pekar på de stora uppgifter som denna institution har, och de höga mål den satt sig före, men samtidigt säger, att vi måste offra vår ställning, som i och för sig egentligen var den enda garantien för att icke maktsynpunkterna här skulle bli det enda, som skulle regera, att vi måste offra denna lilla garanti för att rädda vad som sedan är kvar av Nationernas förbund, så att det åtminstone i alla fall formellt kan existera.

Nu behöfde icke detta offer bringas, ty det gick ju i alla fall inte att komma fram på denna väg, men jag vill säga, att jag tror i alla fall, att både mänskligheten och den svenska nationen och inte minst den svenska delegationen hade kunnat återvända med minst lika högburet huvud, om inte den godvilligt erbjudit sig att göra detta offer för en sak, som stod i direkt strid inte bara med de principer, som uttalats här, då delegationen reste, utan också med de vackra talesätt, som hela tiden legat till grund för Nationernas förbund. Jag må säga, att självuppföringen sträcker sig mer än vanligt långt, då man är färdig, som sagt, att bringa ett offer bara för att få offra det enda värdefulla som är kvar i den institution, man är med i. Då kan man inte gå längre i självuppgivelse.

För min del vill jag inte blanda mig så mycket i frågan hur Sveriges delegation skött sig. Jag vill bara tillönska den svenska delegationen, den svenska regeringen och det svenska folket i allmänhet, att de så fort som möjligt skulle kunna tillägna sig litet mera realistiska synpunkter rörande det problem, som heter Nationernas förbund, och inte längre hålla på med de vackra fraserna, ty då kan det hända, att vi en vacker dag bli väckta med mera förskräckelse än nu, ty nu var det ju i alla fall inte något så märkvärdigt, reellt sett, det gällde.

Herr Reuterskiöld: Herr talman, mina herrar! I allmänhet är det ju rätt betänkligt att inom riksdagen gå in på utrikespolitiska debatter. Om jag i dag för min del gör ett undantag från denna regel, som jag således anser i allmänhet böra gälla, är det därför, att när vår svenska delegation reste ned till Genève, gjorde den det efter att ha fått första kammaren att så att säga godkänna den ståndpunkt, som regeringen och delegationen då skulle intaga, och när nu i dag redogörelse för resultatet av förhandlingarna där nere lämnats första kammaren, synes det mig, att, om man inte uttalar sin åsikt, man också instämt med regeringen, och jag för min del är åtminstone i vissa punkter ganska bestämt av en motsatt åsikt.

Jag skall be att få anknyta till två uttalanden i hans excellens anförande. Det första var det, som jag kanske sätter störst värde på att ha fått uttalat och som jag tolkar så, att regeringen och hans excellens herr utrikesministern äro fullt solidariska. Alltså, den uppfattning, som man skulle kunna göra gällande angående delegationens avvikelser från en instruktion eller dylikt, faller naturligtvis, såsom också i hans excellens' anförande en smula skarpt framhölls, inför det faktum, att den egentliga och närmaste huvudmannen, regeringen, godtagit vad som skett och ansett det stå i överensstämmelse med instruktionen. Jag skiljer därför inte mellan regeringen och hans excellens herr utrikesministern utan anser att efter det uttalande, som hans excellens herr statsministern lämnat, äro de två identiska.

Det andra uttalandet av hans excellens skedde helt en passant, men det var en liten punkt, till vilken jag ändå tror, att det vore lämpligt att här anknyta. Hans excellens yttrade bl. a. — jag tror det var i den anförda redogörelsen från ministern för utrikes ärendena — att den svenska ståndpunkten och den svenska delegationens hållning ju ändå vunnit ett mycket starkt erkännande i utlandet, både inom dess press, dess folkopinion och från dess ledande män, och det måste ju förefalla en svensk man litet konstigt vid första påseendet, att vi här i Sverige stå upp med en kritik av regeringen, då regeringen samtidigt synes vinna stort erkännande från främmande makter och i främmande land.

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Men granskar man den berömmelsen och det berömmet litet närmare, tror jag saken ställer sig kanske en smula annorlunda än vid första påseendet. Berömmet kommer från två håll, och det avser två skilda ting. Det kommer först och främst från den allmänna opinionen, som imponerades av *Sveriges första handling*, Sveriges första ställningstagande i denna fråga, och det är *det*, som berömmes från denna allmänna opinion. Berömmet kommer emellertid också ifrån främmande statsmän, men det berömmet avser i stort sett en annan handling: den att *Sverige uppgav sin rådsplats*. Om man nu vill få detta beröm reducerat till sina rätta dimensioner, undrar jag, om det icke är riktigt, att man säger, att i första avseendet har berömmet överdrivits ganska mycket för att skapa den nödiga bakgrunden för kritiken av *de egna statsmännens enligt denna opinions åsikt usla handlingssätt*. Ju skarpare man kunnat framhålla den svenska ståndpunktens förträfflighet, dess mörkare ha de främmande ländernas egna statsmäns handlingssätt tett sig, och då är det ju klart, att man har all anledning att låta berömmet flöda. Och ser man på den andra sidan, undrar jag, om det egentligen är något större värde i det beröm, man får från de motståndare, för vilka man höjt sig. Det är den åtminstone i vissa punkter segrande maktens balsam på såren för den slagne, och då kan man ju också överdriva. Men jag tror vi i Sverige göra klokt i att reducera berömmet i båda avseendena till dess rätta dimensioner.

Då frågar jag mig: vad är det, som inom vida kretsar hos vårt folk oroat sinnena? Vi svenskar ha inte lätt för att bli upprörda, särskilt inte av utrikespolitiska ting, men en viss oro spörjes dock både på ytan och litet djupare ned. Då skulle jag vilja sammanfatta denna oros grunder i tre punkter, och jag skall be att med några ord få belysa vardera.

Den första punkt, där oron har en viss grund, är den, som man uttryckt på det sättet, att vår delegation gått ifrån sina instruktioner. Jag skulle vilja säga, att man får inte i det fallet fästa sig allför mycket vid formen, utan man måste se efter: vad är det, som ligger under? Jag vill inte gå in i någon strid om ord eller en formell strid om delegationen överskridit sin befogenhet eller ej, om den handlat i överensstämmelse med sin instruktion eller icke. Men i hans excellens herr statsministerns anförande i dag gick det en ton, kan jag säga, som för mig förklarar mycket av denna oro, och det var det uttalande, som för övrigt av båda deras excellenser gjordes, att en svensk utrikesminister som sin regerings förtroendeman och ena spets måste ha fria händer i de underhandlingar, som han för, och man skiljde därvid också mellan de underhandlingar, han för så att säga å landets vägnar, och dem, som han för såsom ledamot av rådet och mera isolerad från det land, vars ombud han är.

Jag instämmer nog i stort sett i de synpunkter som deras excellenser där anlagt, men jag måste ändå säga mig, att även den friheten måste ha sina gränser, och då hans excellens upplyser därom, att redan fredag eftermiddag i ett samtal med Vandervelde ett yttrande fällts angående möjligheten av Sveriges tillbakaträdande, såvitt jag fattade det, till Polens förmån *efter att, som hans excellens yttrade, frågan dryftats litet inom den svenska delegationen*, frågar

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

jag mig, om det inte funnits möjlighet att när frågan började dryftas inom den svenska delegationen man telegrafiskt satt sig i förbindelse med regeringen och frågat om dess ställning till denna sak, innan den dryftats ens samtalsvis vidare. Det måste ju ändå sägas, att genom denna upplysning har hans excellens meddelat, att frågan varit på tal, innan den bragtes så att säga utanför de svenskes krets. Och när de svenske inom sig efter detta överlagt om frågan, spörjer jag ändå: kunde det inte ha varit möjligt att i denna så vitala punkt höra sig för även med den svenska regeringen om hur den ställde sig till detta spörsmål? *Det är inte det formella inhämtandet av instruktioner, utan det är det uppenbara sambandet med den svenska regeringen, som för de utomstående här har syntts brustet.* Hur det nu därmed förhåller sig, är efter den solidaritetsförklaring, som är avgiven, tämligen likgiltigt. Det är uppenbart, att regeringen gått in för att detta står i överensstämmelse med regeringens ståndpunkt, och då göras de två till ett, men det kan naturligtvis icke vara alldeles likgiltigt för riksdagens eller den första kammare, som stod bakom hans excellens och den svenska regeringen, då färden en gång företogs söderut.

Detta är alltså den första punkten. Man oroar sig alltså, tror jag, däröver att en svensk utrikesminister som ombud för regeringen, för det svenska folket där ute inte står i oavbruten kontakt med sin regering i sådana frågor, som dock beredningsvis inom egna led på förhand där nere dryftas, innan förslag i dem slungas ut, om vilka var människa måste säga sig, att sedan de en gång slungats ut finns ingen återvändo, om de nämligen accepteras. Jag menar alltså, att hela talet om utrikesministerns nödvändigtvis obundna ställning i stor utsträckning måste begränsas på vissa punkter, där det gäller väsentliga ting. och man måste väl ändå säga, att Sveriges ställning i rådet är för Sverige en väsentlig sak, om vars uppgivande eller icke meningarna ju kunna vara delade, men jag tror icke, att det kan vara delade meningar därom, att de, som uttalat sig och skola uttala sig i saken, regering och riksdag, skola sättas i tillfälle att bedöma och begrunda frågan, innan den skickas ut på sin färd genom världen.

Den andra punkten där oron har en viss grund, det är uppgivandet av den svenska rådsplatsen. Jag vill säga, att jag tror inte, att det svenska folket alls är emot att uppge denna svenska rådsplats, och jag tror hans excellens har alldeles rätt, då han säger, att, enär det alltid varit på tal, att Sverige skulle lämna den, det heller inte spelar någon roll, om detta sker sex månader tidigare eller senare. Det gör det inte heller enligt min mening, men vad det kommer an på, är *de omständigheter, under vilka man lämnar densamma.* Det kan ju hända, att man lämnar den efter väl fullbordat värv, då allt är lugnt och stilla, men det kan ju också hända, att man lämnar den under omständigheter, som åtminstone tyda på någonting helt annat än lugn och seger och framgång, och skall man då lämna den, synes det mig, att man borde lämna den endast efter moget övervägande icke allenast inom den delegation, som finns därnere i den heta virveln av varjehanda rykten och påtryckningar av mer eller mindre osynligt slag och som lever i denna miljö och atmosfär, utan också efter litet rådslag med oss här uppe, som ha litet kallare huvuden.

Jag tror emellertid inte, att det skulle ha gjort så mycket, om man uppgivit den svenska rådsplatsen ens under ganska brydsamma omständigheter, om *detta icke tillika inneburit ett uppgivande av svenska principer*, och där tror jag hela oron har sin djupaste grund. Hans excellens sade, att vi reste ned för att hävda en princip och för att företa en praktisk handling. Vi reste ned för att hävda principen om det organisatoriska bibehållandet av rådet. Jag har åtminstone fått den uppfattningen, att detta var allenast en form, ett uttryck för någonting annat och djupare, för en annan princip, nämligen för den principen, *att vi inte vilja vara med om att organisationen störes av maktpolitik på bekostnad av den inre friheten inom förbundet.* Och då är det väl ändå en rätt be-

tänklig sak, om man för att hävda, att maktpolitiken skall stå fjärran från folkförbundets inre angelägenheter, själv vidtar en handling, som innebär denna maktpolitiks seger på den enda punkt, där det stod kvar möjlighet för den att segra. Det kan nu inte hjälpas, att när vår principiella ståndpunkt är, att förbundet skall självt inom sig besluta i enlighet med sina former och i fri överläggning, blir det ett synnerligen stort avbräck, om man så att säga lägger beslutet till rätta i förväg genom förhandsunderhandlingar. Och hur ställer sig den svenska planen om Sveriges tillbakaträdande i belysning därav, att före fredagen hade den behandlats i delegationen, på fredag eftermiddag lämnades den ut till en belgisk representant, på söndagen diskuterades den med den tyska delegationen, och sedan man sålunda förvässat sig om läget på de olika hållen och sett ungefär vart man skulle kunna komma genom en förhandsöverenskommelse, togs den upp först på måndagen i rådet? Nöjer man sig med att se saken officiellt, är ju allting gott och väl. Då kom den kanske inte mer än några timmar i förväg, innan instruktionen kom från Stockholm, men det är illa nog så, och det betänkliga är, att man genom dessa pourparleer på alla håll just slagit in på den väg man, såvitt jag förstår, velat undvika, den väg, som varit stormakternas maktväg inom förbundet, som man velat avvisa för att komma till bättre och lyckligare resultat. Det är denna uppgivelse på grund av enskilda överenskommelser, som jag för min del anser vara det farligaste i hela saken.

Om jag tänker tanken till slut: Sverige lämnar sin plats i rådet; det kan väl ändå inte ske, och det har inte alls sagts, att så skulle ske, och jag anser det rent av otänkbart, att det skulle kunna ske, utan att Sverige förvässat sig om att icke, sedan Sverige gått och icke längre kan göra sitt veto gällande, de andra — Polen, Spanien, Brasilien — komma tillbaka och begära att få sina permanenta platser, utan att någon säger nej. Det är ju alldeles uppenbart, att Sverige måste betinga sig, att utträdet icke skulle ske under andra former än att dess veto hade samma verkan, som om det varit kvar. Vad betyder då denna överenskommelse i förväg, om icke, jag vill inte säga ett pactum turpe, men i varje fall ett pactum om Sveriges och de andra makternas hållning, utan minsta garanti för dessa makters hållning. Och om man inte fått denna garanti, vad tjänade det då till? Då hade det varit ännu betänkligare, då måste det rent av betraktas som en fanflykt, och det kan jag inte tänka mig i alla fall.

Jag kommer så till den tredje punkten, där jag tror att man kanske mera instinktivt känner oro. Jag tror, att vårt svenska folk i ganska stor utsträckning instinktivt fruktar, att *Sverige genom de handlingar som skett i Genève givit sig in i stormaktspolitiken*. Det kan ju inte hjälpas, att man ibland måste göra det, men det är ganska egendomligt, om man skall göra det på det sätt, som skett: vi resa ned för att hävda en princip; det kunna vi göra, det går framåt lugnt och stilla genom den avvisande hållningen. Det är den negativa sidan, som hans excellens yttrade. Där vinna vi segern, som det också framhållits. Vi vinna, att ingen permanent rådsplats ytterligare kommer till stånd vid detta marsmöte. Men då vi skola gå på den positiva linjen och enligt instruktionen verka för Tysklands inträde, fattar delegationen detta inte bara så, att vi skola ge vår röst för Tysklands inträde, utan så, att vi också skola göra mera: vi skola vara positivt verksamma för att Tyskland skall komma in, ty jag kan inte fatta hans excellens' uttalande på annat sätt. Vi skola vara positivt verksamma för detta, naturligtvis som medlemmar av förbundet och medlemmar av rådet. Men då allting visar, att det sker genom dessa enskilda underhandlingar makterna emellan, drages man med nödvändighet, då man tar ett sådant steg, in i den positiva stormaktspolitiken. Då kommer jag till den punkt, där för mig det stora frågetecknet ännu står kvar. Det var klart från början, att Sveriges tillbakaträdande till Polens förmån,

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

som tycks ha varit den svenska urtanken, icke skulle accepteras av Tyskland; det kunde ju vem som helst på förhand säga. Då kan man icke göra gällande, att detta egentligen var ett steg till Tysklands förmån, utan det måste väl ha varit till förbundets förmån, och så har det också framställts. Men då *mätte inte faran hotat från Tyskland, som icke kunde blidkas genom att Sverige gick och Polen kom*, utan då måste det väl varit till förmån för någon annan makt, och jag undrar, om det icke var *till förmån för den franska politiken*. Gick Sverige för att hindra Tysklands återkallande av sin ansökan eller för att hindra fransk desperation?

Hans excellens uttalade några ord i redogörelsen, som jag särskilt fäste mig vid, och det var, att det föreföll att vara en mager förlikning för Frankrike detta, att två makter gingo ut och två andra kommo in, men Frankrike var likväl benäget att acceptera den. Jag undrar, om inte i själva verket saken ställer sig så, att sedan Frankrike icke kunde vinna de syften, det kanske angivit som sina eller låtit synas som sina eller kanske också haft som sina, inriktade det sig på att i allt fall prestigen skulle i någon mån bevaras. Detta framgick också av hans excellens' uttalande, att saken *tillspetsat sig till en politisk prestigefråga*.

Vad skulle då den franska prestigen vinna genom att Sverige gick tillsammans med en annan makt? Ja, vad den franska prestigen skulle kunna vinna på, det vore väl, att Polen komme in. Detta kunde icke ske genom Sveriges tillbakaträdande, eftersom Tyskland förklarade, att detta icke tillfredsställde Tyskland. Då kan jag inte se annat än att detta Polens inträde måste ske på bekostnad av en annan makt, men *varför skulle då Sverige gå?* Sveriges tillbakaträdande gagnade inte Polen. Det var bara nödvändigt, för att också en annan makt skulle träda tillbaka, så att också Polen skulle komma in. Männe det inte i grund och botten låg till så, att *Sveriges tillbakaträdande var den största prestigevinsten för den franska politiken?*

Det har sagts om oss, att vi gingo ut med en politik, som tycktes vara till Tysklands förmån, och vi hade en stark ställning, då vi sade, att det dock var en principiell ståndpunkt. Gagnar den Tyskland, må det vara hänt, skadar den Tyskland, må det också vara hänt, men det är vår principiella ståndpunkt.

När vi ställde vår plats till förfogande, var det till hävdande av en principiell ståndpunkt? Det var en åtgärd, som, såvitt jag kan se, stämde ganska väl överens med det franska intresset, men jag tror icke, att *man därför kan hävda synpunkten av en principiell ståndpunkt*. Tvärtom är min uppfattning den, att genom detta eftergivande har man i själva verket med den ena handen tagit tillbaka vad man förut givit med den andra. *Man har tagit tillbaka just den principiella ståndpunkten, att maktpolitiken icke skulle få segra*. Följden av Sveriges tillbakaträdande under dessa förhållanden kan ju icke gärna för den, som söker objektivt bedöma saken, bli annan än den, att om en mindre makt — jag älskar icke, att kalla vårt land en småmakt, utan jag vill nöja mig med att kalla det en mindre makt — ger sig in på att hävda en ståndpunkt inom folkens förbund, *kan* detta lyckas, men hämnden är given. Att böja sig i en dylik situation, förefaller mig ändock, om man ser kallt på saken, vara detsamma som att överge sin ståndpunkt. Den ståndpunkt, som man frivilligt intagit, får man icke så utan vidare kasta bort. Det är enligt mitt förmenande där, som den svaga punkten i hela denna politik ligger. Fastän jag, då jag märkte vad första kammaren vid delegationens avresa ansåg med avseende å den ståndpunkt, som regeringen intog, för min del fullt och helt instämde däri, kunde jag dock icke värja mig för den tanken: *Mätte Sverige kunna rida ut stormen! Mätte regeringen fullt se, huru stark påfrestningen blir!* Jag kan i dag ännu mindre värja mig för

det intrycket, att resultatet blivit sådant, att jag för min del ser de farhågor besannade, som då icke kunde eller borde uttalas. För min del kan jag icke finna, att regeringens politik i denna punkt varit lycklig för land och folk.

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Herr Ekman, Carl Gustaf: Herr vice talman! Om jag jämför den deklara- tion, som avgavs här den 5 mars, med den redogörelse, som i dag lämnats av utrikesministern, förefaller mig det finnas ett par dunkla punkter, om vilka jag velat säga några ord.

I deklara- tionen av den 5 mars uttalades bl. a. följande: »Tyska regeringen vände sig under hösten 1924 till samtliga rådsstater med en förfrågan rörande deras ställning till Tysklands inträde i rådet såsom permanent ledamot. Samt- ligen i rådet företrädde stater förklarade sig beredda att medverka till att Tysk- land vid sitt inträde i förbundet erhåller permanent säte i rådet.»

Enligt den redogörelse, som engelske utrikesministern i går avgav inför det engelska parlamentet, uttalades det mycket bestämt — sedan man tidigare hört uppgifter i olika riktningar — att det brasilianska meddelandet på Tysk- lands förfrågan var av den art, att Brasilien nu kunde, utan att komma i kon- flikt med sitt tidigare uttalande, motsätta sig Tysklands inträde. Anledningen till att jag berör denna punkt är den, att jag utgår ifrån såsom självgivet, att om man från början hos oss haft klart för sig, att en viss stat gjort så- dana reservationer beträffande Tysklands inträde, såsom fallet nu tycks vara, torde detta måhända kunnat inverka på det tidigare svenska positionstagandet till rådssammanträdet. Därigenom ökades ju i viss mån möjligheterna till komplikationer där nere, med inverkan på ett konsekvent hävdande av den svenska ståndpunkten. Jag vet icke, huru det förhåller sig i detta avseende. Deklara- tionens av den 5 mars uppgift är, såvitt jag förstår, tydlig och klar; den motsatta uppgift, som lämnats på olika håll, och särskilt deklara- tionen av i går i engelska parlamentet, visar hän på att i verkligheten skulle föreligga ett annat faktiskt förhållande.

Det är också en annan synpunkt, som jag nödgas i någon mån beröra. Det är den skarpa skillnad, som föreföll mig förekomma i dagens redogörelse, mel- lan en utökning av rådets permanenta medlemsantal och de icke ständiga råds- medlemmarnas antal, och att, under det att direktiven voro klara, orubbliga och obegränsade beträffande de permanenta rådsplatserna och deras utökning, däremot så icke skulle vara fallet i fråga om de icke ständiga rådsmedlemmarna. Jag måste säga, att i den mån detta i dagens svar uttalades — det är möjligt, att jag missförstått argumentationen — har jag uppfattat den tidigare svenska ståndpunkten på ett annat sätt. Jag har uppfattat den så, att vi i detta sam- manhang, i samband med marssammanträdet och Tysklands inträde skulle be- stämt motsätta oss en utvidgning, givetvis och i första hand av de permanenta rådsmedlemmarnas antal, men jämväl beträffande de icke permanenta. Den ståndpunkt, till vilken vi anslöto oss, var sålunda på denna punkt klar. Nu är saken icke i detta ögonblick aktuell, men anledningen till att den icke är detta är, så vitt jag förstår av redogörelsen, den, att en annan makt, nämli- gen Tyskland, bestämt motsatte sig utvidgning jämväl av de icke ständiga rådsmedlemmarnas antal. Det är i fråga om dessa båda punkter som jag icke kan få något riktigt klart sammanhang mellan de tidigare lämnade upplysnin- garna och dagens redogörelse.

Om jag emellertid går över till vad som kanske är det väsentliga här, näm- ligen utrikesministerns och regeringens ställningstagande, när de i rapporten säga, att Sverige där nere icke kunde ställa sig passivt och icke kunde allenast helt lugnt svara nej på alla propäer, utan att Sverige också borde i det läge, som uppstod, försöka så långt möjligt utträtta någonting positivt — vill jag i detta avseende säga, att jag fullt och helt gillar och ansluter mig till regerin-

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

gens uppfattning. Sådant läget var där nere, förefaller det mig mycket naturligt, att man på den svenska sidan verkligen sökte åstadkomma en lösning, men en sådan, som bibehöll framtidsvägarna klara för förbundet. Därav följer ju givetvis icke, att man, därför att man håller före, att någonting borde göras, även borde anse, att vad som helst skulle eller kunde förordas.

Beträffande de nya direktiv, som gåvos från den svenska regeringen, får jag säga, att jag för min del icke har någonting att erinra mot att sådana gåvos, liksom jag i fråga om innehållet i desamma ej heller har någon erinran att göra. De innehöllo ju, att de svenska delegaterna skulle, därest två av de icke ständiga rådsmedlemmarna avträdde från sina platser och däribland Sverige, men samtidigt garanti lämnades för att med Sverige likställd stat bleve återvald på den svenska platsen, under sådant förhållande få biträda en sådan uppgörelse. Alltså, mot dessa direktiv har jag för min del ingen anmärkning att framställa. I detta avseende skiljer jag mig således uppenbart från såväl herrar Trygger, Winberg och Ljunglund som även, såvitt jag rätt uppfattade saken, professor Reuterskiöld. Ehuru jag i detta sammanhang betonar, att man i de nu angivna rapporterna klart sagt ut, att den svenska åtgärden, den svenska villigheten till tillbakaträdande, icke var en följd av direkt påtryckning i något avseende från annat håll, kan man ju likväl säga, att det i och för sig icke är tilltalande, att en makt, som nyss hävdad en rättsständpunkt, träder tillbaka, *även* om det kommer en annan med den likställd makt i stället. Men något offer måste, förefaller det mig, från olika sidor göras, om man där nere skulle kunna komma till en uppgörelse. När Sverige garanterade sig att alltjämt i rådsförsamlingen skulle finnas kvar en röst, representerande de små europeiska neutrala staternas intressen och uppfattningar, en makt, som sålunda skulle komma att i alla frågor stå där Sverige stått, och då Sverige samtidigt därmed kunde visa ett prov på att för oss principer stode över egoistiska beräkningar, så menar jag, att däri gavs ett tillräckligt skäl för denna åtgärd från den svenska sidan. Jag tror icke, att *det* svenska exemplet, vare sig då det gäller prejudikat i fortsättningen eller en värdebedömning av Sverige självt, skall komma att i något hänseende ligga oss i fatet. På denna punkt har jag sålunda en med regeringens och delegaternas sammanfallande uppfattning.

Jag måste emellertid säga, att jag icke kan ge samma anslutning och erkännande åt de tidigare utbud — man får väl ändå kalla dem så — som gjordes på den svenska sidan och i vilka Sverige, såvitt jag förstår, förklarade — visserligen icke officiellt i rådet, men i sak innebar det väl detsamma — dels för Tysklands, dels för Belgiens representanter och, om jag icke hörde fel, jämväl för Frankrikes, att Sverige skulle kunna, givetvis under förutsättning av regeringens medgivande, vara berett att ensamt träda tillbaka från sin plats *för att ersättas av Polen*. Även om förhållandena där nere voro ytterst tilltrasslade och även om jag beaktar det oerhört tunga ansvar, som måste vila också över de svenska delegaterna, förefaller mig *detta* utbud ej vara ur svensk synpunkt acceptabelt, därför att det, såvitt jag förstår, innebar ett förskjutande av maktförhållandena inom rådet just i den riktning, som den svenska ståndpunkten avsåg att avvärja, fastän det icke skedde genom en utvidgning av rådet, utan på den inre maktförskjutningens väg. Jag menar sålunda, att det innebar en verklig och principiell uppgivelse från svensk sida att göra detta utbud. Och det förefaller mig, att i det ögonblick, då Sverige framställde denna möjlighet för Tysklands representanter, och de för sin del förklarade, att Tyskland icke kunde vara med om förslaget, det förefaller mig, säger jag, som om i detta ögonblick hävdandet av de av oss dittills uppburna rättsprinciperna skedde icke genom våra delegater utan genom en annan makt emot deras hållning. Men jag förstår mycket mycket väl, att så, som hela frågan där

nera låg till, var det oerhört svårt att kunna i den virvlande mängden av alternativ, som väl där förekommo, verkligen få tid att klart genomtänka problemen. Jag måste dock om detta alternativ och detta erbjudande upprepa, att det ur svensk synpunkt förefaller mig icke kunnat vara acceptabelt.

Nu har här gjorts en hel del uttalanden — och därvid möttes, såsom kammarens ledamöter hörde, herr Ljunglunds och herr Winbergs händer — uttalanden av den beskaffenheten, att nu borde det egentligen vara slut med vårt ledamotskap i Nationernas förbund; nu har det misslyckats så mycket där nere, nu har det visat sig så svårt att upprätthålla rätten och främja anslutningen till sådana ideal, som äro våra, att nu borde vi vara trötta på den uppgiften och ställa oss utanför detta förbund. Herr Ljunglunds tanke var den, att vi skulle gå vår egen väg men samtidigt besinna nödvändigheten av att militärt möjliggöra ett självständigt hävdande av våra synpunkter. Herr Winberg rekommenderade oss att slå in på en annan väg, jag vet icke vilken. Han åsyftade kanske bildandet av ett sovjetrepublikernas förbund eller någonting dylikt. Det kan jag icke säga. I det avseendet voro emellertid båda dessa talare eniga, att nu borde vi efter de vunna erfarenheterna lämna Nationernas förbund och slå in på nya banor.

Jag måste säga, att jag icke kan följa dessa anvisningar. Jag tror icke heller, att det svenska folket vill göra det. Visst hava vi fått bekräftat, att vägen framåt för ett folkens förbund är tung, lång och hård, och visst resa sig, som man kunde förutse, mycket stora svårigheter att komma den vägen fram. Men alltjämt står dock en möjlighet kvar, som öppnats genom Nationernas förbund, såsom det enda inom räckhåll förefintliga alternativ, varigenom det hittillsvarande internationella umgängessättet kan utbytas mot ett annat, som leder till andra och bättre resultat. Om också svårigheterna där nere varit oerhörda och bördan tung, gäller det, efter mitt sätt att se, alltjämt att söka bevara Nationernas förbund, att hålla vägen för framtiden öppen men att samtidigt därvid tillse, att vi icke komma i konflikt med våra egna rättsståndpunkter.

Även om jag sålunda icke kan finna annat än att på någon punkt åtgärd blivit vidtagen, som icke kan vinna min fulla anslutning, och även om jag tror, att våra delegater i ett visst läge överskattat betydelsen av ett svenskt ingripande till vilket pris som helst, anser jag dock, att deras hållning i övrigt betingats av läget på ett sådant sätt, att erinringarna på enskilda punkter böra kompletteras med ett generellt erkännande. Sverige har efter mitt förmenande, trots allt, där nere utfört en betydelsefull vaktjänst. Möjligheterna för framtiden finnas kvar, och det gäller att, så långt våra krafter räcka, lugnt, målmedvetet och omutligt i fortsättningen söka tillvarataga dessa möjligheter.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Undén**: På grund av debatten i andra kammaren har jag tyvärr icke varit i tillfälle att följa diskussionen i denna kammare, och därför ber jag nu att få inskränka mig till att lämna några upplysningar i anledning av den siste ärade talarens anförande.

Han riktade först en fråga angående Brasiliens ställning och fäste uppmärksamheten på att enligt de upplysningar, jag lämnade i denna kammare före min avresa, skulle Brasilien på förhand hava lovat att icke motsätta sig Tysklands inträde i rådet. Förhållandet var, att enligt den uppfattning, som rådde, som jag tror, bland samtliga råds makter, hade Brasilien lämnat ett sådant åtagande. Själva den skrivelse, som sänts från den brasilianska regeringen till den tyska, hade aldrig varit publicerad, men säkert är, att den tyska regeringen utgick från den tolkningen av Brasiliens skrivelse, att något hinder eller villkor från Brasiliens sida icke kunde ifrågakomma. Numera har denna

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

skrivelse publicerats, och det förefaller mig alltjämt vara ganska svårt att ur densamma utläsa, att Brasilien såsom villkor för sin medverkan till Tysklands intagande i rådet uttryckligen uppställt kravet, att Brasilien självt skulle erhålla en permanent plats, ehuru väl i skrivelsen utförligt behandlas Brasiliens önskemål om att erhålla en sådan permanent plats.

En annan punkt, varom herr Carl Gustaf Ekman önskade erhålla närmare upplysning, rörde frågan om skillnaden mellan permanenta och icke permanenta platser. Av den redogörelse, som upplästs av statsministern här i kammaren, torde till fullo hava framgått, att hela den diplomatiska aktion, som Sverige företog före rådsrådet, då vi sonderade uppfattningen hos olika stater, endast avsåg spörsmålet om nya permanenta platser, samt att likaså hela den argumentering, som jag anförde i denna kammare, avsåg allenast spörsmålet om nya permanenta platser. Men, såsom tillades i denna redogörelse, avfattades icke desto mindre själva instruktionen på ett sådant sätt, att den var helt generell. I det interpellationssvar, som statsministern i dag uppläst, heter det följande: »Varken i motiveringen till interpellationssvaret» — i första kammaren alltså — »eller i statsrådsprotokollets motivering för instruktionen omnämndes spörsmålet om inrättandet av nya *icke* permanenta platser. Icke heller hade de diplomatiska sonderingar, som skett hos andra regeringar angående deras synpunkter i frågan, gällt inrättandet av *icke* permanenta platser. Den instruktion, som efter utrikesnämndens sammanträde den 12 februari tillställdes åtskilliga av våra beskickningar i utlandet rörande svenska regeringens hållning i rådsfrågan, rörde sålunda endast frågan om permanenta platser. Orsaken härtill var närmast, att något yrkande i sådan riktning icke framkommit och att det av flera skäl syntes osannolikt, att frågan skulle bli aktuell. Uppenbart är, att samma invändningar icke kunna framställas mot ökningen av de icke permanenta platserna som mot inrättandet av permanenta platser. Jag erinrar om att då sådan ökning ägde rum 1922, så skedde det utan invändning från svensk sida. Men då det å andra sidan icke syntes föreligga tillräckliga skäl för att över huvud upptaga frågor rörande rådets organisation annat än i ett sammanhang och efter utredning, avfattades instruktionerna för delegationen så allmänt, att de inneburo hinder för medverkan till inrättandet även av icke permanenta platser.»

Jag ber också att få ur en annan passus i det upplästa interpellationssvaret anföra, att jag i Genève uttryckligen i rådet ställt mig på den ståndpunkten, att jämväl en ökning under marsmötet av de icke permanenta platserna vore oacceptabel. I svaret hette det rörande sammanträdet på lördagen i denna fråga följande: »Jag framhöll att, ehuru jag icke deltagit i Locarnomakternas förhandlingar och ägde direkta informationer om den tyska delegationens ståndpunkt, det dock syntes mig alldeles osannolikt, att dess hållning vore beroende av Sveriges i denna fråga, *att mina instruktioner hindrade mig biträda även förslag om en ny tillfällig rådsplats o. s. v.*, och att jag måste ställa mig avvisande till den procedur, som ifrågasattes.»

Jag ber slutligen att få lämna några upplysningar angående vad herr Ekman kallade ett tidigare utbud av den svenska rådsplatsen. Det samtal, varunder denna tanke första gången framkom, nämligen mellan herr Vandervelde och mig fredag eftermiddag, hade icke någon som helst karaktär av att det skulle gälla ett utbud av den svenska rådsplatsen, och resultatet av samtalet kunde ju snarast sägas vara det, att herr Vandervelde fann sig föranlåten att spörja den tyska delegationen dagen därpå, om den skulle acceptera en lösning, åstadkommen genom att Belgien utträdde ur rådet. Alltså, det kan icke på något sätt tolkas så, att den svenska delegationen, eller jag såsom Sveriges ombud, utbjudit till rådet eller det belgiska ombudet den svenska platsen, utan det var ett samtal, varunder olika möjligheter diskuterades och denna idé omnämndes.

Vad vidare beträffar samtalet med den tyska delegationen, hoppas jag, att det tydligt framgått av den i dag lämnade redogörelsen, att det ingalunda förhöll sig så, att vi kommo till den tyska delegationen för att förmå den att acceptera ett förslag om Sveriges utträde och att den tyska delegationen sedermera förklarade detta vara oacceptabelt och sålunda räddade de principer, som Sverige hävdade, utan vi gingo ju till den tyska delegationen i avsikt att erfara deras allmänna syn på hela situationen och på de möjligheter, som kunde erbjuda sig för att finna en lösning. Under denna allmänna diskussion dryftades alltså tanken på ett utträde ur rådet. Att den framkom i den formen, att de svenska ombuden riktade den frågan, huru man från tysk sida skulle ställa sig till spörsmålet om t. ex. Sveriges utträde ur rådet, berodde ju därpå, att vi icke kunde fråga den tyska delegationen, huru den skulle ställa sig till en *aman* stats utträde. Det fanns icke någon möjlighet att lansera denna idé på annat sätt än såsom avseende Sverige, och jag är övertygad om att, om denna idé icke hade kommit från vårt håll, hade den aldrig kommit från något annat. Man kan alltså säga, att denna tanke om Sveriges utträde var en betingelse för att detta sätt att lösa situationen överhuvud taget skulle kunna bli aktuellt. Om den saken kanske jag får tillägga, att då en sådan lösning ifrågasattes, att den svenska delegationen skulle under vissa förhållanden hava funnit en sådan lösning acceptabel, förelåg, som sagt, icke något som helst utformat förslag i den vägen. Under den diskussion, som hölls med den tyska delegationen, betonades ju uttryckligen, att det rörande tidpunkten var av vikt, att den sattes på ett sådant sätt, att något omedelbart skifte icke ägde rum. Slutligen utgick den svenska delegationen och hade, med sin kännedom om ställningen där nere, även anledning att utgå ifrån, att det var ingen som helst praktisk risk för att icke vid septembervalet en stat i samma ställning som Sverige skulle bliva insatt på en plats i rådet.

Med anledning av ett yttrande om att ett svenskt positivt ingripande för en lösning av den uppkomna situationen icke kunde ske till vilket pris som helst, är jag naturligtvis av fullständigt samma mening som herr Ekman i denna punkt. Men det var icke heller fråga om att vi skulle komma med något förslag, som skulle innebära ett uppoffrande av något större värde, ett värde som vi själva ansågo vara av större betydelse. Vi hade nämligen den uppfattningen, att det icke gällde uppoffrandet av någon som helst princip utan att det endast gällde en rent provisorisk anordning att åstadkomma nyval några månader tidigare än det ordinarie valet skulle ske. Jag vill påpeka, att Tjeckoslovakien accepterade denna tanke, fastän man icke där kunde uppställa samma förutsättningar, nämligen att en stat tillhörande denna grupp skulle efterträda det.

Jag vill slutligen endast göra en reflexion, i anledning av några yttranden, som herr Reuterskiöld hade och som jag hade tillfälle åhöra, nämligen då han talade om, att den princip, som vi gingo ut för att förfäktat i Genève, var, att maktpolitiken ej finge segra. En liknande uppfattning framfördes i andra kammaren av herr Lindman, som sade, att vi gingo ut för att förfäktat rättens princip. Jag vill säga, att om det förhölle sig så, att åtskilliga inom den svenska opinionen, som då tycktes vara så enhälliga, hade den uppfattningen, att det här gällde en mycket mera omfattande aktion än som i själva verket var fallet, rådde från början icke någon full enstämmighet i opinionen. Vi gingo ut för att förfäktat den principen, att man icke skulle reorganisera rådet under denna situation. Redan där var det givetvis en avsevärd skillnad mellan den starka principiella ställning, vi intogo i avseende å ökningen av de permanenta rådsplatserna, och den ställning, som vi intogo i fråga om de icke permanenta. Alltså måste det redan där ovillkorligen göras en bestämd skillnad. Hade det före rådsmötet icke förelegat några andra krav än på inrättandet av

*Anq.
den svenska
(Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

en ny icke permanent plats, då hade det säkerligen icke ifrågakommit, att den svenska regeringen hade på förhand vänt sig till alla närstående stater för att sondera deras uppfattning, då hade den överhuvud taget icke ansett frågan vara av så stor betydelse, utan det var just den omständigheten, att det gällde inrättandet av permanenta platser, som åstadkom hela den svenska aktionen.

Herr **Bärg**: Herr talman! Avlyssnar man denna debatt, så finner man, att klandret huvudsakligast har satts in på två punkter. Den ena, där meningarna gå skarpt isär, är ju frågan, huruvida den åtgärd, som vidtogs från vårt lands delegations sida vid rådsrådet över huvud var påkallad eller klok. Den andra punkten, som man kastar sig på, är frågan, huruvida delegationen, förfarit i strid mot givna direktiv eller om den följt dessa direktiv. Ifråga om den senare punkten synes mig icke mycket vara att säga efter den utförliga redogörelse, som först lämnades av hans excellens herr statsministern, och som senare här kompletterats av hans excellens herr utrikesministern. Efter vad som framgår av dessa redogörelser synes det vara tämligen klart, att allt tal om brott mot givna instruktioner liksom det ofta i pressen förda talet om svek mot det egna landets syften måste falla platt till marken. I stället måste en resonlig bedömare säga sig, att Genève-delegationen på intet sätt brustit därutinnan. Säkerligen måste en del av de anklagelser, som på dessa punkter gjorts och särskilt de, som gå ut på tvivel om riktigheten av denna åtgärd, i många fall ha berott på rena missförstånd, som nu böra vara uppklarade. Att däremot en viss politisk riktning i detta land förklarar och måste förklara motsatsen, kan på intet sätt förringa faktum men väl bidra till att förvända verkligheten.

Då här hänvisats till hans excellens herr utrikesministerns uttalanden inför kammaren den 5 dennes, måste man, såsom nyss erinrats, komma ihåg, att hela resonemanget då rörde sig om utökning av de permanenta rådsplatsernas antal. Härvidlag förklarade sig regeringen fast besluten att hålla stånd emot förslag om sådan utökning. En dylik ökning finge icke ske, dock med ett undantag, som vi alla känna till, nämligen att en plats bereddes för Tyskland, vilket land man väntade skulle komma att intagas i förbundet. Hela den situation, som sedan dess inträtt, var ju vid det tillfället för oss här ett alldeles okänt förhållande, som icke kunde då göras till föremål för bedömande. Om detta kunnat ske, känner jag mig livligt övertygad, att majoriteten inom denna kammare skulle ha givit sin anslutning till den linje, som delegationen sedan med regeringens direktiv beträdde men som nu så skarpt klandras.

Då jag icke var i tillfälle att deltaga i sammanträdet inom det råd, som riksdagen i grundlagsenlig ordning utsett för att med regeringen dryfta hit hörande spörsmål, är jag således, förutom att jag hindras av tystnadsplikten och dess bänd, även av ovetenskapen om vad som där förekom rörande delegationens sista direktiv och alltså liksom varje annan utomstående hänvisad att på antaganden draga vissa slutsatser. En kvällstidning förklarade för några dagar sedan helt frankt, att påståendet, att utrikesministern och hans kolleger handlat i samförstånd med utrikesnämnden, vore en sanning med modifikation. För min del vågar jag göra det bestämda antagandet, att vad tidningen härvidlag sagt i stället är en dylik sanning med modifikation. Sammanställer jag således hela händelseförloppet, måste det leda dithän, att klandret mot såväl delegationens som regeringens förfarande saknar all rimlig grund.

Om det berättigade och det gagneliga d. v. s. vad som rör den andra punkten som jag nämnde här, eller själva åtgärderna, att Sverige skulle under sagda givna förutsättningar frånträda sin plats i rådet, ja, därom kan man givetvis diskutera i oändlighet, främst tänker jag mig, beroende på vilka syften som den ena eller andra ståndpunkten bottnar i. Den, som i folkförbundets till-

varo trots all dess skröplighet likväl ser en framtidsljusning, han finner förvisso i den svenska delegationens och regeringens hållning en handling av klokskap och framsynthet, värd allt erkännande. Men den, som icke har något hopp om folkförbundet utan i stället finner det vara av ondo och gärna, ju förr dess hellre önskar detsamma ur världen, han har ju givetvis det allra största skäl att klandra den från svensk sida förda politiken. Någon jämkning av dessa vitt skilda ståndpunkter är det givetvis alldeles tröstlöst att försöka sig på, och lika tröstlöst är givetvis att vänta sig någon förståelse från det senare hållet av det berättigade i vad som från svensk sida ötgjorts.

Det kan icke heller stäckas under stolen med, att här givetvis kommer fram även en del inrepolitiska avsikter bl. a. att komma en misshaglig regering till livs. Ofta är det ju så, att ett sådant syfte kan fördunkla större och viktigare. Men även om tanken på förståelse mellan de olika ståndpunkterna måste uppgivas, har saken en annan sida där berättigade anspråk icke få helt eftergivnas, åtminstone icke förtigas. Denna fråga har man hittills under debatten icke ägnat någon nämnvärd uppmärksamhet, ehuru herr Ljunglund i sitt anförande här genom att citera delar av den utländska pressens yttranden något gav sig in på det gebitet. Även om det kännas vedervärdigt, nödgas jag vid detta tillfälle blott vidröra denna sak, och det är kravet på hyfsning och anständighet i sättet att offentligen bedöma vad som sker. Särskilt synas mig dylika egenskaper böra iakttagas, då den yttre världens ögon och öron äro inställda på vårt land.

Huru man i vissa framstående pressorgan fyllt detta krav, hava vi i dessa dagar haft rikliga prov på. Och även om jag riskerar att ådraga mig herr talmannens otålighet en liten smula, anser jag det påkallat att i kammarens protokoll få föreviga några av dessa prov på vad tidningen Nya dagligt allehanda i ett annat sammanhang kallar för »politisk kultur». När herr Ljunglund i sitt anförande citerade ordspråket, att »lögnen har korta ben», så står detta uttalande, synes det mig, i mycket stark motsättning mot vad herr Ljunglunds egen press och den med den likatänkande gjort sig all möda att visa i kampanjen mot Genève-delegationen och regeringen i denna fråga. Jag ber då att få taga ett litet saxhugg ur en framstående Stockholmstidning nämligen Svenska dagbladet för den 17 mars i år. Rubriken över ledaren heter *Begravningskransen*, och denna ledare börjar på följande sätt.

»I fjol försvann under icke fullt utredda omständigheter en begravningskrans av enkelt och hederligt svenskt granris men avsedd att spela en viss roll i pinjens land. För kransens stolta tillkomst och ömkliga ändalykt voro Sveriges dåvarande och nuvarande utrikesministrar ansvariga. Det är synd att kransen är borta, ty den kunde nu finna lämplig användning på en annan grav än den ursprungligen avsedda. Herr Undén och hans följeslagare har i ett hänseende lyckats: de ha grävt en grav i Genève åt ärlig svensk vilja att uppbara det stora ansvar, som ödets skickelser i denna stund lagt på våra skuldror. Där borde Matteottikransen ligga.

Herr Undén och hans medansvariga ha icke lämnat något felsteg försummat. De ha svikit sitt uppdrag genom att handla mot sina instruktioner, och de ha svikit det genom att ådagalägga ett oförstånd, en omdömeslöshet sådan som man, även med den mest pessimistiska uppfattning av herrarnas förmåga, icke kunnat vänta. Och den svenska regeringen har ingalunda gjort, vad göras kunnat, för att taga dem i kragen, tillhålla dem att göra sin skyldighet och förmana dem att icke låta sig bluffas och förbluffas. Regeringen har icke kunnat eller vågat göra, vad som göras skulle. Den bär ett drygt medansvar, ty den har icke varit okunnig om eländet.»

Det anförda synes mig vara ett ypperligt prov på en viss politisk och journalistisk kultur av år 1926. På det sättet skola svenska män inför all världen

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

behandlas och det av eget lands opinion, då de gjort en världsgagnande gärning! Ur Nya dagligt allehanda vore det kanske obehövt att citera, enär den tidningen numera har tillgång till eget organ för spridande av sina läror i denna kammare. Men för att vara tillräckligt opartisk skall jag be att få taga ett par korta saxhugg även från denna tidning. I numret för den 17 mars i år anföres efter en utläggning av detta spörsmål på sätt, som är av alla känt, följande om hans excellens utrikesministern: »Hade han varit så förständig att hålla sig till den rättsliga sidan av saken, som han hade Sveriges uppdrag att utan tvekan och vacklan bevaka, så hade han gjort både Sverige och sig själv heder. Nu har han — efter vad utgången visar fullkomligt i onödan — komprometterat både Sverige och sig själv, och det är beklagligtvis sant, att han utlämnat oss åt folkens missaktning.» Och längre ned i artikeln heter det: »Den släta och i högsta grad beklagliga roll, som de män spelat, vilka ägde att företräda svenska folkets enhälliga och allvarliga mening, kan icke undgå att få påföljder också här hemma i Sverige.» Och det var väl, så vitt jag förstår, huvudsaken att man kom i tillfälle få ett rabalder till stånd här hemma i frågan! Men vidare en liten bit till! I samma tidning för den 16 dennes finner man efter en liknande utläggning följande ord: »Det lär dröja länge härefter, innan Sverige åter får någon politisk roll att spela. Så som detta land nu regeras hade det aldrig bort inlåta sig på att vilja spela någon roll. Det är uppenbart.» Så slutar artikeln med en kläm om excellensen Undén, då det säges, att han »kommer hem och fortsätter sitt utrikesexcellensskap. Om honom och hans kamrater gäller den allbekanta versraden om Karl XII i något ändrad mening:

De kunde icke falla.
Blott vika kunde de.»

Nu kan man ju säga, att detta skrevs under de dagar, då sinnena voro en smula upprörda och innan man varit i tillfälle att närmare taga del av verkligheten där nere. Men det är intet försvar, mina herrar, ty jag har en liten smakbit här ur gårdagens nummer av Nya dagligt allehanda, det sista numret, alltså, som utkom före denna debatt. Där har en medarbetare på en framskjuten plats i tidningen under rubriken: *Hjältar, som kommit av sig*, skrivit följande:

»Men det är synd om de nedgångna hjältarna också! De må vid återkomsten skruda sig i österländsk purpurprakt, de må försvara sig med Romas oemot-sägliga logik och föra Galliens vett på sina läppar — vi lyssna inte med våra *hjärtan* mer. Därifrån ha de för alltid stängts ute. Jag vet, att det är ett hårt öde — och ett högeligen orättvist dessutom. Ty de ha dock menat sig följa gamle kung Göstas visa råd. Men det svenska nationalmedvetandet äger för dem blott *svikarnas* dunkelnamn tillövers. Man behöver endast lyssna på menige mans tal för att inse det. Eftersom nationalmedvetandet nu för ett ögonblick i moderna föreställningar genomträngt hela folket, är det *allt* det svenska, de nu stå som svikare inför, även om misslynnnet bland meningsfränder tar uttrycket av osäkert stammade ursäcker.»

Om sådant som det nu anförda och därmed likvärdigt flutit ur en penna i ett slutet redaktionsrum, vore det ju i någon mån ursäktat. Men då det härflutit från personer, som stå mitt uppe i det politiska arbetet och som likväl anse det tillbörligt att utan säkert underlag handla på detta sätt, då måste förfarandet stämpas som höjden av oförsynthet. Det vore dock orätt att skära hela högerpressen över en kam. Den, som läst och följt med uttalandena i t. ex. Stockholms dagblad liksom i en och annan landsortstidning, låt mig nämna Östergötlands dagblad, kan vitsorda, det måste jag säga, att ehuru uppfattningen i sak där kan gå starkt isär emot vad regeringspolitiken och den mening, som står bakom densamma företräder, finns det dock ett långt, långt stycke av god

vilja att se och bedöma allting på ett sakligt sätt. Det är väl också att hoppas och antaga, att även dessa tidningsorgan ha någon att föra talan för, kanske även i denna kammare. Men nog synes det i varje fall vara angeläget att vid pressens opinionsbildande arbete i görligaste mån tillses, att det icke blir en typiskt svensk företeelse, att landets talesmän ute i världen, då de gå sitt fosterlands ärenden och gå fredens ärenden, att de icke då, säger jag, av sitt eget lands press falskeligen utbasunerar som svekfulla och förrädare.

Jag vet, herr talman, och tycker själv, att det icke varit någon angenäm uppgift att påtala detta, men jag ansåg, att det icke hade gått för sig, att man gått hem ifrån denna debatt, utan att någonting hade sagts härom.

I den verkliga föreliggande frågan, huruvida en gagnelig gärning har utförts av vår delegation, och huruvida denna delegation har följt de direktiv, som givits, och som jag är förvissad därom, stå väl i samklang med åsikterna hos majoriteten av människor i detta land, då de lärt känna och få del därav, i den frågan vill jag för min del uttala mitt synnerliga gillande av delegationens och regeringens åtgärder, och jag är fullt förvissad om, att inom den riksdagsgrupp, jag tillhör, icke finnas några delade meningar om den saken.

Herr **Hammarskjöld, Hjalmar:** Herr talman, mina herrar! Trots de redogörelser, som från olika håll ha lämnats, eller kanske just tack vare mångfalden av dessa redogörelser är det verkligen icke lätt att bilda sig en klar och detaljerad bild av vad som försiggått i Genève under den tid, som nu är ifråga. Så mycket står dock i alla händelser fast, att man kan våga några korta reflexioner.

När den svenska regeringen efter hörande av utrikesnämnden och med instämmande av de mest representativa ledamöter i denna kammare beslutade och kungjorde för världen en viss hållning, den hållningen nämligen att vägra sitt bidrag till en omorganisation under marsmötet av Nationernas förbunds råd, fränsett upprättandet av en permanent tysk plats, när, säger jag, svenska regeringen fattade och kungjorde detta beslut, måste konsekvenserna av en sådan aktion ha varit klara för alla och tagna i beräkning av alla. Om Sverige, såsom avsikten var, begagnade sin odisputabla vetorätt, måste följden *antingen* bli, att vissa makter gäve efter, *eller också* att de förvägrade Tyskland den utlovade rådsplatsen med allt vad därutav skulle följa. Man kände inte ens då, att en makt, som icke deltagit i Locarnoöverenskommelsen, skulle komma att stå till förfogande för att genom ett veto mot Tysklands upptagande i förbundet formellt befria vissa makter från det dilemma, vari de råkat, dilemmat att antingen svika ett löfte till Tyskland eller också lämna ouppfyllt vad jag med ett lindrigt uttryck kan kalla Polens hopp. Det var också tydligt och klart för var och en, att Sveriges aktion, dess beslutna och kungjorda hållning lättligen kunde förorsaka oss avsevärda obehag och alldeles säkert skulle komma att ställa den svenska delegationens nerver på mycket hårda prov. Den svenska delegationen hade dock stöd först och främst i en sällsynt, för att inte säga enastående enig svensk opinion och vidare också, efter vad som upplysts, i överensstämmande åsikter hos ett flertal mindre stater. Risker fanns det i alla händelser, och dessa risker åtog sig den svenska regeringen, efter vad man måste antaga, med öppna ögon. Vad man å andra sidan kunde hoppas vinna var knappast egentligen att genom vårt ingripande hindra ett eljest alldeles oundvikligt urartande av Nationernas förbund genom rådsplatsernas ökning och genom tillämpningen av den falska grundsatsen, att Tysklands rådsplats krävde kompensation. Härför kunde och borde Tyskland självt sörja. Men man kunde med skäl antaga, att det var av politisk vikt, att Tyskland icke sattes i direkt motsats mot sina förra fiender, och att aktionen utgick från en stat sådan som Sverige. De förhoppningar, som härtill anknötos, kommo emel-

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

lertid, att döma av den utländska pressen, i avsevärd mån på skam. Bitterheten riktade sig väsentligen mot Tyskland, Sverige antogs gå Tysklands ärenden och antogs komma att falla till föga, så snart bara Tyskland ville tillåta Sverige att göra det. Alltid skulle emellertid av vår aktion, om beräkningarna slogo fel, kvarstå den ideella vinningen av ett modigt och osjälviskt uppträdande för att föra rättens talan och tjäna Nationernas förbunds sanna bästa, en vinning, som jag för min del är den siste att vilja underskatta.

Frågan huruvida riskerna av vår aktion voro större än de möjliga fördelarna eller tvärtom, den frågan föreligger icke i dag. Sverige hade tagit riskerna, och det finns ingen som helst antydning om, att det vid något tillfälle yppat sig en fara, att det skulle gå värre än vad man från början kunnat och måst förutse såsom möjligt och sannolikt. En panik kunde alltså omöjligt föräntas av överraskning. Ett uppslag, som *kan* ha varit oväntat, men knappast *borde* ha varit det, var förslaget om en rådsplats åt Polen *utan* ökning av rådsplatsernas antal. När jag säger, att det uppslaget knappast borde ha varit oväntat, stöder jag mig på ett nyligen gjort uttalande från auktoritativt håll, att detta uppslag var ett naturligt och logiskt led i förhandlingarna. Om detta uppslag dock var oväntat och icke täcktes av regeringens efter samråd med utrikesnämnden fattade och här i första kammaren gillade beslut, så erfordrades givetvis ett nytt övervägande. Därför utan borde icke någonting i sådan riktning företagas. Det har här talats om, att vad som företogs endast var en sondering, enskilda samtal och förslag, framställda under uttryckligt förbehåll om regeringens godkännande. Det är onödigt och väl även omöjligt att ingå på kronologiska detaljer och på frågan, hur muntliga, samtalsvis fälda yttranden ha varit formulerade. Spörsmålet är endast detta: var den svenska regeringen i måndags åtta dagar sedan lika fri att säga ja eller nej, som om delegationen icke gjort någonting i Genève beträffande detta uppslag, eller skulle i händelse av regeringens nej till uppslaget Sverige till följd av delegationens åtgöranden kommit att framställas som det enda hindret för en uppgörelse?

I sak kan det sägas, att vi hade att, så långt i vår förmåga stod och så långt vårt mandat inom rådet räckte, bekämpa icke blott en ökning av rådet utan även den förkastliga kompensationsprincipen, som innebar, att det skulle skapas en särskild motvikt mot Tyskland. Polens inträde i stället för Tjeckoslovakien hade icke ens det varit aldeles tilltalande ur principiell synpunkt. Men Polens inträde i stället för Sverige var ett uppenbart öting, och Sveriges ersättande i olaga tid med Holland, Danmark eller något annat land i bästa fall omotiverat.

Emellertid, det är icke något ont, som icke har något gott med sig. Av vad som passerat ha vi tillfälle att hämta vissa nyttiga lärdomar. Den första lärdomen är en bekräftelse på en sats, som tillskrives en av excellenserna Sandler och Undéns mera illustra företrädare, att »det är vanskligt att spisa Kirsebär med stora Herrar». En annan lärdom är den, att vi, i motsats till vad som under många år trots vara fallet eller trots böra vara fallet, kommit mitt upp i den stora politiken. Den tredje lärdomen är en erfarenhet, som vi ha vunnit om Nationernas förbund. När slutsammanträdet i onsdags hölls i Genève, uttalade den franske förste delegeraden, att ett tvivel på Nationernas förbund endast kunde härflyta från vresiga personer, som inte kunde lida att se Nationernas förbund ideligen, snart sagt för varje dag, tilltaga i kraft, i skönhet och i nobless. För min del vågar jag betvivla, att den erfarenhet, som det svenska folket gjort under de förflutna veckorna, sammanfaller med den optimistiska uppfattning, som den franske statsmannen fann för gott att uttala. Vi ha snarare ett förstärkt intryck av, att det inte är något särskilt förtroendeingivande, när man ser denna institution, vars egentliga tillvaro är

byggd på önskan att förebygga konflikter, ge upphov till mycket allvar-
samma konflikter, konflikter allvarsammare än många andra, som den varit
med om att avstyra. Nationernas förbund stakar sig fram från den ena krisen
till den andra, vilket ju icke är ägnat att väcka synnerligen stor tillit till dess
kraft — jag lämnar för ögonblicket skönheten och noblessen därhän. Det bru-
kar sägas från det håll, där man är mest entusiastisk för Nationernas förbund,
att Nationernas förbund är ett spätt barn, som man får ha tålmod med. Jag
fruktar, att det intrycket icke är så ovanligt, att Nationernas förbund — för
att stanna vid denna liknelse — icke blott är ett spätt barn, utan också ett
sjukligt barn och ett barn, som i viss mån är ärftligt belastat.

Det är inte min mening att förorda några radikala åtgärder som att vi skul-
le gå ut ur Nationernas förbund eller dylikt, men det ligger mig om hjärtat
att säga, att om vi vilja vara praktiska och se sakerna, som de äro, skola vi
icke i vårt görande och låtande, vare sig i det ena eller andra avseendet, inom
landet eller utrikes, utgå ifrån förutsättningen om en styrka, skönhet och
nobless hos Nationernas förbund, som förbundet under sista tiden visat sig
icke ännu åtminstone i fullt mått äga.

Hans excellens herr statsministern **Sandler**: Den siste ärade talaren tyck-
tes utgå ifrån att man före delegationens avresa till Genève hade genomgått
alla hypotetiska fall, som kunde tänkas inträda, och att delegationen var ut-
rustad med en instruktionsbok, där det fanns föreskrifter givna från början
för dessa olika hypotetiska fall. Den omständigheten ger mig anledning att ställa
en hypotetisk fråga till den ärade talaren själv: Om nu situationen var den,
som vår delegation anser och som den svenska regeringen efter de informatio-
ner, som vi ägde, ansåg, om nu situationen var den, säger jag, att man stod
inför Tysklands tillbakatagande av sin inträdesansökan med de konsekvenser,
som det medförde, skulle den ärade talaren ha tillrätt den svenska regeringen
också då att instruera sina delegater till en fortsatt orubblig passivitet?

Jag skall tillåta mig att i anledning av några andra yttranden under debat-
ten säga några ord. Jag börjar med herr Ljunglund, den andre interpellanten i
ordningen. Han var oerhört överraskad över det meddelande, som han erfor här,
att den svenska delegationen i Genève hade till uppgift att verka för Tysk-
lands upptagande i Nationernas förbund. Det är första gången, som jag hört
någon ådagalägga en överraskning över, att detta betraktades som en uppgift
för Sveriges delegerade vid den förbunds församling och det rådssammanträde,
vars enda uppgift ju från början var, att Tyskland skulle upptagas i förbundet.
Herr Ljunglund visade inför kammaren, att då man umgås öppenlydligt med
tidningsmän, får man naturligtvis därvid taga någon risk. Det är möjligt, att
jag i mitt ganska öppenhjärtiga umgänge med svenska tidningsmän under des-
sa dagar icke motsvarat den föreställning om en sann diplomat, som herr Ljung-
lund här presenterat inför kammaren. Jag har nog varit medveten om att det
kunde medföra den risken, att herr Ljunglund visade älskvärdheten att här in-
för kammaren berätta: »Vi hade samtal då och då, och där förekom det och
det», men jag får säga, att jag betraktar det som den mindre risken i jämförelse
med vikten av att lämna en redaktör för en stor svensk tidning en korrekt
uppgift om ett faktiskt läge och min mening om, vad det var för syfte, som
låg bakom utsläppandet av en viss uppgift. Jag tror, att ett sådant förfä-
ringssätt även i fortsättningen är det bästa, med tagande av de risker, som det
kan hava med sig.

Oppositionen i denna angelägenhet är ju av ganska olika art, och jag ber
att nu få övergå till ett par huvudpunkter i herr Tryggers anförande. Det
förefaller mig, att kärnpunkterna i herr Tyggers opposition äro två. Den ena
är den, att hela andan och meningen i den instruktion, som hade givits åt våra

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)*

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

ombud i Genève var, att man skulle ställa sig avvisande till varje annat förslag om ändring i rådets sammansättning än förslaget om Tysklands inträde i rådet. Den andra kärnpunkten är den synpunkt, som framhävdes i senare delen av herr Tryggers anförande, att det, som man prisgav med den slutliga ståndpunkten, det var en förbundsstats rätt att begagna sig av de rättigheter, förbundsstadgan medgiver.

Vad det första beträffar, kan jag icke dölja, att det synes mig, att även i en sådan formulering ligger latent något av den överraskning, som herr Ljunglund gav uttryck åt, nämligen överraskningen över att uti den svenska instruktionen naturligtvis också ingick den positiva uppgiften att verka för Tysklands inträde i förbundet och i rådet. Då man talar om detta avvisande utav andra förslag beträffande rådets sammansättning än sådana, som avsågo Tysklands inträde i rådet, så skall man väl icke alldeles lämna ur sikte, att prövningen skulle utgå också ifrån, att det var en uppgift, att Tyskland verkligen skulle komma in i rådet liksom i förbundet. Herr Tryggers tes angående en förbundsstats rätt att begagna i förbundsstadgarna upptagna rättigheter vill jag självfallet på intet sätt bestrida. Det råder ju icke några delade meningar om den saken. Vi hade naturligtvis fullständig och obestriddig rätt ställa oss på den ståndpunkten, att vi icke äro med om någonting annat än en sådan förändring, som omedelbart upptager Tyskland i förbundet och rådet. I hela den åskådning, som herr Trygger här utvecklat, finner jag för min del ett uttryck för den svenska rättskaffenhets, som har varit och är och kommer att förbli en av de viktigaste moraliska tillgångarna i den svenska folkförbundspolitiken. Men jag undrar, om icke här som på andra håll det också finns gränsområden, och om vi icke börjat komma in på de gränsmarker, där det icke längre är fråga om rättskaffenhets utan om rätthaveri. Jag kan icke för min del dölja, att det är ett bristande sinne för gradationerna, som ligger i den ståndpunkt, då man synes vilja göra allting precis lika viktigt och betrakta vidhållandet av en ifrån början uppgjord aktionslinje såsom till den grad betydelsefullt, att man överhuvud taget icke får väga detta emot de risker, som aktionen innefattar ur de synpunkter, vilka från början hava förestavat själva utläggandet av denna aktionslinje. Det kan nog vara för svenskt betraktelsesätt ganska karakteristiskt, att man, då man har kommit till en viss punkt i en aktion och vunnit det väsentliga, icke märker vad det är, som har vunnits, utan bara ser på det, som återstår av den ifrån början uppställda aktionslinjen.

Om man säger, såsom herr Trygger här gjort, att här var det ju fråga om andras engagemang, andra statsmän, som ha sina förbindelser sinsemellan, och andras löften är ju någonting, som Sverige icke har något med att skaffa, då äro vi ju på den punkten fullständigt i samförstånd. Och herr Tryggers uttalande, att det där kunna vi ju icke respektera, det är icke någonting, som är ingånget i förbundets namn, ja, om den saken står heller ingen som helst tvist. Men äro icke dessa statsmännens förhandlingar på sidan om folkförbundet och de därav uppväckta folkförhoppningarna på olika håll, fakta, med vilka man i en politisk aktion har skyldighet att räkna, fakta, som ha rest svårigheter i vägen? Och inte förändrar man sin rättsuppfattning, därför att man ser dessa hinder och därför att man söker utrona, huruvida man kan flytta hindren ur vägen eller komma förbi hindren och ändå komma fram på den väg, som man ville beträda. Det kan naturligtvis sägas: »Ja, men dessa hinder skulle man ju ha kunnat förutse.» Herr Ljunglund och herr Hammarskjöld äro därutinnan ense, att här hade man bort kunna förutse alla de olika situationer, som skulle kunna inträda under Genèveförhandlingarna. Herr Ljunglund gjorde detta till sin väsentliga invändning. Herr Hammarskjöld var inne på alldeles samma tankegång: konsekvenserna av den svenska ståndpunkten måste ju ha varit tagna med i beräkningen. Självfallet måste de

det! Att däri också ingick att taga ett uppskov under vissa förutsättningar, det finns ju ingen som helst anledning att fördölja. Men då man sade sig, att ett uppskov kunde tagas under vissa förutsättningar, så låg ju redan i detta ett avvägande. Det fanns i detta icke en absolut ståndpunkt, som menade, att på denna basis måste man stå till evärdliga tider, alldenstund ju i densamma ingick, att man var beredd att gå till en förutsättningslös prövning av rådsproblemet, själfvallet med de utgångspunkter, som lågo i hela det svenska betraktelsesättet i denna fråga. Alltså, ett uppskov under vissa förutsättningar hade man alltid haft att räkna med, och man hade vägt det emot vad som kunde vinnas genom ett omedelbart realiserande av det stora önskemålet om Tysklands inträde i folkförbundet. Men, herr talman, om man överhuvud taget får lov att väga, så skall man väga också, sedan det har visat sig, att förutsättningarna äro något annorlunda än dem, man haft anledning att från början utgå ifrån. Det är en mindre anmärkning, synes det mig, att säga, att där visats bristande förutseende, än om man i denna stund hade kunnat säga, att den svenska delegationen och den svenska regeringen vägrat att överhuvud taget taga under prövning en sådan situation.

Det är en väsentlig skillnad mellan ett ajournerande av hela denna fråga och Tysklands tillbakatagande av sin inträdesansökan. Det är också å den andra sidan en väsentlig skillnad emellan att uppgiva den konstitutionella ståndpunkten i rådsproblemet, vilken tvärt om till alla delar har blivit från svenskt håll hävdad i Genève, och att pröva och medgiva ett nyval i större eller mindre omfattning av de befintliga rådsmedlemmarna. Det är fullkomligt riktigt, om man säger, att även på den punkten ej fanns någon som helst anledning, objektivt sett, att förknippa Tysklands inträde med någon som helst förändring i rådets sammansättning. På den punkten råder ju fullständigt samförstånd mellan de olika svenska uppfattningarna. Men om man tillägger detta Tysklands inträdande i förbundet en verkligt allvarlig vikt, då måste man fråga sig, huruvida en viss ifrågasatt ändring i rådets aktuella sammansättning kan vara försvarbar genom ett sålunda möjliggjort inträde utav Tyskland i förbundet.

Om nu hela läget där nere visade, att risken av en svensk passivitet, av att bara sitta stilla på sina instruktioner, var ökad, och att man samtidigt stod inför eftergiftsmöjligheter, vilkas olägenheter voro ringare än dem man tidigare behövt lägga i vägskalet på den andra sidan, ja, då måste man till sist komma till en punkt, där det vägde över, så att man icke kunde stå till svars med att tillråda en fortsatt svensk passivitet.

Det har sagts om den förändringen, att den kom så fort. Herr Ljunglund sade, att det behövdes ju blott en natt härför, den kom så tvärt. Ja, det talet förstår jag så väl. Den svenska opinionen kände sig ställd inför en hastig förändring, och den kände sig därigenom desorienterad under några dagar. Men att en vändning göres tvärt i en sådan situation, är det något kriterium på att det är något fel i densamma? Det förefaller mig ingalunda vara något fel i segelkonsten att, ifall man ligger på kryss, snabbt göra en vändning, som befunnits nödvändig.

Ett ord till sist blott om prestigen. Jag är övertygad om, att det skall bliva en annan uppfattning av denna fråga även här i landet framdeles. Det kan dock säges redan nu, att det kunde väl ha varit onödigt, att man var så oerhört snabb med sitt omdöme i denna angelägenhet, så att man här hemma hann med att proklamera den svenska kapitulationen redan innan man hade någon verklig förmåga att bedöma det verkliga läget. Det har sagts, att det är också ett av de svenska lynnesdragen, att man är så redo att klandra vad ens landsmän göra, och det ligger ju åtskilligt i detta. Man måste fråga sig, huruvida det verkligen är behöfligt och nödvändigt, att vi skola ha sådana speglar, som nu stå till vår disposition varje dag, för att vi skola kunna övertyga oss riktigt or-

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

dentligt om att även detta lynnesdrag finnes med i den komplex, som är det svenska nationallynnet. Jag delar fullständigt den meningen, att berömmet ifrån andra håll i världen, icke borde vara det för oss i första hand utslagsgivande. Sverige har, heter det nu från andra håll, utgått ur denna kris icke med sänkt prestige utan med ökad prestige. Det borde, menar jag, vi kunna förstå själva.

Herr **Hammar skjöld, Hjalmar**: Vad hans excellens statsministern yttrade särskilt gentemot mig föranleder endast en helt kort replik.

När den svenska regeringen fattade och kungjorde sitt beslut att motsätta sig en utökning av rådets medlemsantal, så var det fullkomligt känt, att från annat håll en sådan utökning skulle komma att yrkas. Det förefaller då omöjligt eller åtminstone otroligt, att någon, som sysselsatt sig med denna fråga, icke skulle inse, att fattandet av vårt beslut skulle kunna leda till en katastrof, om nämligen ifrågavarande makter icke gäve vika för det svenska vetot. Emellertid finner jag nu, att denna eventualitet *icke* tyckes ha varit förutsedd av den svenska regeringen, när den fattade sitt beslut. Det är en sak, som förvånar mig, ty det förefaller mig, som om konsekvensen låg så nära till hands, att den icke kunde förbises.

Om jag skall anses böra svara på hans excellens till mig framställda direkta fråga, så vill jag göra det på det sättet, att jag icke skulle ha fattat ett sådant beslut som det, vilket meddelades första kammaren den 5 mars i år, utan att förut ha gjort mig reda för konsekvenserna.

Herr **Ljunglund**: Herr talman! Jag skall be att få svara med några ord på hans excellens herr statsministerns replik.

Det förefaller mig, som om hans excellens statsministern i någon mån överskattade — och att detta är just det grundläggande felet — Sveriges uppgift vid detta extra möte i Nationernas förbund. Denna överskattning erinrar mig litet om vad Livius berättar om de delegater, som år 218 skickades till Kartago och som voro livligt övertygade om, att de buro världsfreden eller världskriget i vecken av sina togor. Det förhöll sig verkligen icke så, då Sverige gick ut på denna högtidliga expedition. Saken var nämligen den, att Tysklands inträde i Nationernas förbund var beslutat mellan stormakterna vid sammanträdet i Locarno, och löften därom voro utväxlade. Mötet i Genève hölls alls inte för att *arbeta* för Tysklands inträde, som hans excellens statsministern synes tro, utan endast för att fastställa formerna för inträdet. Dessutom fanns det en del makter, som begagnade detta inträde för att smuggla in i Nationernas förbunds konstitution element, som voro mycket farliga, i det de voro ägnade att spränga konstitutionen. Det var detta, som man verkligen också hade förutsett och som hans excellens utrikesministern säkerligen också förutsett, då han talade här till oss den 5 mars, och härutinnan sade vi, att vi ville stå på hans sida med den pondus, som denna kammare kan ha, och hans excellens herr utrikesministern visste med sig, att han hade hela landet bakom sig i detta avseende. Överskattningen av Sveriges uppgift måste emellertid i all stillhet även ha funnits hos hans excellens herr utrikesministern, fastän han, som det föreföll mig den 5 mars, såg sunt och klart på saken den gången, ty han fick i Genève den föreställningen, att Sverige borde gripa in, när han såg det trassla till sig, när han såg, att Englands och Frankrikes representanter blevo försatta i upprörd stämning över, att Sverige gjorde motstånd. Men detta Sveriges motstånd var hans uppgift att verkligen sköta. Hade han haft klart för sig, att även om dessa herrar Briand och Chamberlain, stormäktiga och betydelsefulla män, blevo aldrig så förbittrade, så var det dock hans uppgift att stå fast

vid den ståndpunkt han här hade åtagit sig att stå fast vid, hade han, som sagt, haft klart för sig, att han ingalunda var någon Hamlet, som skulle vrida tiden rätt igen, om den råkat ur led på grund av dessa herrars intriger bakom Nationernas förbunds rygg, så hade han icke råkat i denna situation. Jag vet inte, varför de klassiska citaten rinna mig på tungan i dag, men jag kommer ovillkorligen att tänka på, i synnerhet då jag erinrar mig herr Eliel Löfgrens starka skildringar, den bekanta versen »obstupui steteruntrue comæ, vox faucibus hæsit» — »jag bävade och håren reste sig på ända och rösten fastnade i halsen». En sådan skräck hade varit alldeles onödig, om man inte hade tagit det så förskräckligt högtidligt, och trott, att man bar världsfreden eller världskriget i vecken på sina togor. Jag tror, att om våra delegater haft en mera nykter och mera, jag vill säga, blygsam och realistisk uppfattning om sin uppgift, så skulle de ha sett, att det skådespel, som uppfördes, var »A School of Scandal» och att deras egen politik hotade att bli »A Comedy of Errors». Nu vunno de visserligen, som här från regeringshåll har framhållits, mycket erkännande för sin goda vilja och det erkännandet skall icke heller jag neka dem. De visade en mycket god vilja och höllo på ända till fredagen med att visa denna goda vilja och ha visserligen på annat sätt visat den även efteråt. De skulle även ha nått vissa resultat, om de icke blivit så förskräckta. Det resultat, som de nu nådde, kan uttryckas med ett klassiskt citat: »parturiunt montes, nascetur ridiculus mus», det vill säga: »bergen havande gå, den löjliga rätten skall födas» — och den föddes.

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Undén**: Det brukar ju vara så i en interpellationsdebatt, att den ena frågan vill ge den andra, och enligt min mening bidrager detta blott till diskussionens upplysande karaktär. Min kollega statsministern riktade nyss en fråga till herr Hammarskjöld, som gick ut på följande. Därest man antog, att situationen var av den karaktär, att man riskerade Tysklands återkallande av sin inträdesansökan till Nationernas förbund, och herr Hammarskjöld skulle ha accepterat detta omdöme om situationen, skulle ändå herr Hammarskjöld ha avrått från det steg, som regeringen nu tog. Herr Hammarskjöld har för sin del föredragit att icke svara på frågan och har i stället gjort en motfråga, som ju i och för sig är intressant men som jag nu icke skall upptaga tiden med att besvara. Jag vill bara göra den reflektionen, att det är bra besynnerligt, hur svårt det är att få svar på den fråga, som statsministern ställde. Jag fick i andra kammaren rikta den tre gånger till herr Lindman, och ändå var svaret, när det kom, inte tillräckligt tydligt. Men det är enligt min mening en verkligt avgörande punkt för bedömning av den opposition, som kommit från vissa håll, mot den politik, som förts, huruvida oppositionen beror uteslutande på, att man anser, att en viss situation felbedömts med hänsyn till dess allvarliga karaktär, eller om det anses, att man under alla omständigheter, även om situationen varit sådan, skulle ha intagit den orubbliga ståndpunkt, som det här talas om.

Jag ber att få tillägga gentemot herr Ljunglund, att Sverige icke vikit en enda tum från den ståndpunkt, som jag tillkännagav här i första kammaren före vår avresa. Herr Ljunglund tycks utgå ifrån, att vi blevo så förskräckta där nere, att vi skyndade oss att uppge en ståndpunkt, som han trodde, att vi intagit före avresan och som han trodde hade proklamerats här i kammaren, men som *icke* proklamerats här. Det var nu ett misstag från hans sida. Jag vill då bara säga, att herr Ljunglund kan vara fullständigt övertygad om, att den svenska delegationen där nere ingalunda var så mottaglig och känslig för de påtryckningar som kunde göras under diskussionen om dessa frågor. Vi voro verkligen tillräckligt härdade mot den sortens påtryckningar.

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

Herr Lindhagen: Jag ber att i korthet få erinra om några realiteter, som jag framhöll i början av debatten men som ej blivit sedan berörda och nu hota att drunkna uti allt annat som blivit sagt. Jag talade om framtiden, om de förhandlingar, som skola äga rum, samt om de synpunkter som då böra på dem anläggas. Jag tillät mig erinra, att man då även borde diskutera frågan om befogenheten av permanenta rådsplatser över huvud taget för vissa stater och ej för andra. Vidare tillät jag mig framhålla nödvändigheten av, att övriga världsdelar också få sin tillbörliga rätt i Nationernas förbund samt att man icke låter dem överskuggas av den europeiska hegemonien. Slutligen framhöll jag såsom en angelägenhet av största vikt, särskilt för oss, som skola skydda de svaga, att icke offra Litauens ännu ouppgjorda mellanhavande med Polen genom att inrätta en polsk rådsplats, innan gränsregleringsfrågan blivit rättvisligen avdömd. Jag tillät mig också fråga statsministern, varför man behöver dölja innebörden av Spaniens aktion gentemot vår självbestämningensrätt och av det hot, som Spaniens regering tillåtit sig. Det fingo vi icke något svar på. Vidare undrar mången, vari de ansatser till privata ekonomiska aktioner skulle bestå, som även Polen lär ha tillåtit sig, enligt vad jag från sakkunnigt håll hört.

Dessa frågor ha icke tilldragit sig någon uppmärksamhet och därför måste jag åter understryka dem. Herr statsministern stormskrattar, men jag tror, att dessa framtidsfrågor äro värda mer uppmärksamhet än det privata grälet mellan partierna i dag, om vem som hållit sig mest och bäst på styva linan. Jag håller före, att de äro av den betydelse, att en statsminister bör ägna dem allvarlig uppmärksamhet och med aktning lyssna till alla inlägggen. Detta icke minst i en interpellationsdebatt, där han skall föra regeringens talan.

För övrigt instämmer jag i statsministerns slutord och jag vill erinra om, att det finnes en inskrift på en pelare i Riddarholmskyrkan om de sju nationella svenska dödssynderna.

Herr Trygger: Herr statsministern anmärkte mot mig att jag, då jag i korthet karakteriserade instruktionens innehåll, såsom jag fattade den, nästan uteslutande betonade dess negativa karaktär i avseende på ändringar i rådets sammansättning, men däremot icke fäste uppmärksamheten på att detta förbunds- och rådsmöte i första rummet avsåg Tysklands inträde i förbundet och i rådet. Nå väl, har jag vid formulering av min uppfattning av instruktionens innehåll i det avseendet begått ett fel, kan jag därvid återropa mig på hans excellens utrikesministern, som i sitt anförande under interpellationsdebatten formulerade det på det sättet. Där hette det: »Regeringen har i överensstämmelse härmed instruerat Sveriges delegerade att motsätta sig beslut i positiv riktning rörande rådets reorganisation under marsmötet — fränsett upprättandet av en permanent plats åt Tyskland» o. s. v. Jag har således stöd av ett mycket högt föredöme. Och det är ju väl, att vi kunna vara ense i dag om *något*, då vi den 5 mars voro ense om *allt*.

Sedermera ställde utrikesministern en fråga till herr Hammarskjöld, vilken jag naturligtvis ej skall giva mig in på att besvara. Men kanske det må tillåtas mig att få göra en motfråga till hans excellens. Om man över huvud hyste den uppfattningen, att situationen var så allvarlig, att man äventyrade, att Tyskland skulle helt och hållet draga sig tillbaka, hade man verkligen full klarhet om denna risk redan då, när hans excellens herr utrikesministern tog sitt initiativ i fråga om att Sverige skulle avstå sin plats i rådet? Detta var det första steget. Det var det steg, som blev avgörande. Sedermera utvecklade saken sig därhän, att det blev fråga om två staters nedläggande av sina mandat, vilket i sin ordning godkändes av regeringen. Men när utrikesministern företog sin första sondering med avseende på Sveriges avstående

från sin plats i rådet, hade han då fakta till stöd för, att han borde göra detta, därför att man annars äventyrade, att Tyskland skulle draga sig tillbaka från hela saken och Locarnoavtalet därmed förfalla? Detta är väl icke gärna möjligt, ty det visade sig, att Tyskland icke alls var med om att Sverige ensamt skulle lämna sin plats. Således, detta Sveriges erbjudande kunde icke hava någon som helst betydelse för frågan om Tyskland skulle handla på det ena eller andra sättet.

Till sist har här gjorts gällande av hans excellens statsministern, och med ganska högt tonfall, den uppfattningen, att den opposition, som rests mot utrikesministerns förfarande, skulle vara besjälad eller framkallad av någon klanderlystnad och således vara ett nytt uttryck för ett fel, som man understundom, och ibland med rätta, tillvitar svenskarna. Med anledning härav vill jag säga, att detta uttalande är fullkomligt oberättigat. Saken har legat på det sättet, att detta ärende till en början sköttes av utrikesministern och regeringen på ett sätt, som icke kunde undgå att tilldraga sig sympati från alla håll. Och det var ingen, som ville undandraga utrikesministern och regeringen det varmaste erkännande för vad de hade gjort, ifall de verkligen lyckats att genomföra det program, som samlade hela landet kring sig. Även den, som icke har någon medfödd benägenhet att rosa en socialdemokratisk regering, även han glädde sig innerligt åt att regeringen skulle kunna genom sitt sätt att sköta denna sak få en berömmelse, som otvivelaktigt skulle varit den till nytta i flera andra avseenden och stärkt dess ställning här i landet. Således, det är så långt ifrån, att den opposition, som här gjort sig gällande, har varit besjälad av någon klanderlystnad, att tvärtom de, som nu hava måst rikta anmärkningar mot det sätt, varpå regeringen realiserat den tanke, som fastslogs den 5 mars av denna kammare och herr utrikesministern i samråd, hava varit fyllda av smärta över att detta gynnsamma tillfälle att kunna hävda en enig svensk ståndpunkt, icke lett till det resultat, som man hade hoppats. För min del skulle jag i dag med största glädje hava velat giva min hyllning åt utrikesministern, ifall han hade fullföljt det program, som var fastslaget. Och den opposition jag gjort har jag framfört, icke för att angripa honom och regeringen, utan jag har gjort den, därför att jag ansett det vara min plikt att tydligt uttala, hur jag ser ifrågavarande sak. Detta ärende är icke avslutat med i dag. Det kommer tillbaka, och därför är det av vikt, att var och en för sig och vi alla tillsammans hava klart för oss de olika synpunkter, som vid frågans avgörande kunna bliva av betydelse för Sveriges väl och förbundets framtid.

Hans excellens herr statsministern **Sandler**: Jag vill säga till herr Trygger, att den försäkran han gav, om att hans opposition icke var förestavad av någon klanderlystnad, är vad mig beträffar icke behöflig. Då jag talade om olika slag av opposition, föreställer jag mig, att jag icke uttryckte mig så otydligt, att det finns någon berättigad anledning att därav sluta, att herr Trygger skulle placeras på den sidan av strecket. För att ingen oklarhet skall råda på den punkten, ber jag nu få säga, att då jag talade om en spegel, i vilken man kunde avläsa det nationella lynnesdraget klandersjuka, var det fråga om en spegel, varmed herr Trygger icke har något att skaffa. Jag tycker det är onödigt, om herr Trygger här skall kläda skott för andra.

Herr **Hammarskjöld, Hjalmar**: I min förra replik sade jag, att om jag utfärdat en sådan instruktion som den här i kammaren den 5 mars tillkännagivna, skulle jag där förut ha gjort mig reda för konsekvenserna och jag ansåge, att däri också ligger, att jag skulle stått för dessa konsekvenser.

Eftersom nu hans excellens herr utrikesministern ytterligare efterlyser svar

*Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.*
(Forts.)

Ang.
den svenska
Genève-
delegationens
åtgärder m. m.
(Forts.)

på den i mer än en mening hypotetiska frågan, hur jag skulle ha handlat om jag, efter att ha utfärdat en sådan instruktion, trott, att i en viss situation Tyskland skulle taga tillbaka sin inträdesansökan, därest icke det och det inträffade, så vill jag säga, att jag icke tror, att detta skulle hava hänt, men om också det, som i denna sista hypotes förutsattes, hade varit att befara, skulle jag utan tvivel ha handlat i konsekvens med den ståndpunkt, som jag intagit genom att utfärda en sådan instruktion.

Herr Ekman, Karl Johan: Då det, som sagts här i dag, icke i allo motsvarar vad jag känner och vad jag är övertygad om att många med mig känna i denna sak, skall jag be att få säga ett par ord.

Av vad som i dag framkommit kan jag icke finna annat än att det blivit konstaterat, att den svenska delegationen i Genève inlett en politik, som icke var i dess instruktion avsedd, och att delegationen har gjort det på sådant sätt samt drivit saken så långt, att när slutliga instruktioner begärdes för godkännande av den nyintagna ståndpunkten, saken låg så till, att regeringen icke gärna kunde säga nej. Därtill kommer, att herr Undéns uppslag var ägnat att påverka maktställningen inom rådet på ett sätt, varom jag tror, att meningarna här i landet äro mycket delade. Mitt intryck av allt detta är, att man i Genève har gjort en eftergift för makten på rättens bekostnad, och jag kan icke uppfatta detta annat än såsom en förödmjukelse för Sverige.

Nu har icke från något håll ifrågasatts, att herr Undén skulle frånträda sin post såsom förvaltare av Sveriges utrikesangelägenheter, men det vill jag säga, att så länge herr Undén sitter i regeringen, blir det en ständig påminnelse om denna förödmjukelse, något som dock borde kunna oss besparas.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 21 och statsutskottets utlåtanden nr 74—80.

Vid föredragning av bevillningsutskottets memorial nr 33, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande i anledning av väckta motioner om höjning av tullen å fönsterglas, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkande nr 34 och andra lagutskottets utlåtande nr 16.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avskedspremie åt vissa konstituerade underofficerare av 3. graden vid flottan och kustartilleriet;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnaderna för viss materielanskaffning m. m. för kustfästningarna; samt

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter jämte en i ämnet väckt motion.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse nr 116, till Konungen, angående obligatorisk märkning av ägg, som införas till Sverige.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 23, angående ändring i 58 § första stycket lagen om val till riksdagen m. m.;

nr 24, angående åtgärder för tryggande av inhemsk sockerbetsodling och sockerindustri ävensom Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av rubrikerna 159 och 160 för raffinerat socker i gällande tulltaxa;

nr 25, angående ändrad lydelse av rubriken 1178 i gällande tulltaxa;

nr 26, angående tullfrihet för vissa vid piano och orgelfabrikationen använda halvfabrikat;

nr 27, angående upphävande av tullen å vissa slag av böcker;

nr 28, om ändring av tullen å vissa slag av gardiner;

nr 29, angående tull å kardbeslag;

nr 30, angående vissa ändringar av tullen å vävnader av ull;

nr 37, angående kontroll över förvaltningen av medel, som donerats eller anslagits för visst ändamål;

nr 38, angående lag om ändrad lydelse av 6 kap. 4 § strafflagen;

nr 39, angående lönereglering för vissa professorer m. fl.;

nr 40, angående förordning om vissa ändringar i förordningen den 13 december 1912 angående tullrestitution i vissa fall vid återutförelse av utländsk vara;

nr 41, angående tullen å skördegarn;

nr 42, angående ändrad lydelse av rubriken 57 i gällande tulltaxa;

nr 43, angående förslag till lag om statsdepartementen;

nr 44, angående förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 28 januari 1921 om kommandomål; samt

nr 45, angående godkännande av en mellan Sverige och Siam avslutad vänskaps-, handels- och sjöfartstraktat.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 22, i anledning av väckta motioner om åstadkommande vid val till riksdagens andra kammare av en mera rättvis fördelning av mandatet mellan de olika partierna; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av väckt motion med förslag till lag angående fartygs bemanning m. m.; och

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av 19 § i lagen den 9 december 1910 (nr 141, sid. 27) om reglering av prästerskapets avlöning.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.22 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.